

# ZAKLJUČKI LONDONSKE KONFERENCE

## V SEDANJI UREDBI JE RESNO RAZOROŽEVANJE NEMOGOČE

Dogovor, sprejet v Londonu, ne zadovoljuje nikogar,  
vzlič temu ga smatrajo za nov korak

v svetovni mir

Po dolgih prerekanjih, razprtijah in zavlačevanjih je londonska konferenca za omejitev oboroževanja na morju sprejela dogovor, ki v glavnem vključuje tri pomorske sile: Anglijo, Zedinjene države in Japonsko.

Kmalu po otvoritvi konference januarja to leto je bilo razvidno, da so ji kapitalistični državniki, imajoč v uvidu imperialistične interese svojih držav, usmerili pot, ki svetovnemu mиру obeta zelo malo dobrega. Edini, ki so na konferenci bili za njen uspeh iz prepričanja, so bili zastopniki angleške vlade z MacDonaldom na čelu. Ameriški so hoteli, da Anglija prizna načelo enako močne vojne mornarice za to deželo, kakor jo ima Velika Britanija, in v ta pogoj je angleška vlada pristala. Anglija bo v svrhu tega zavrgla nekaj ladij, Zedinjene države pa zgradi precej novih, in "enakost" v pomorski sili bo dosezena.

### Barantanje o velikosti mornaric

Mnogo barantanja je bilo z Japonsko, ki je zahtevala, da ji Anglija in Zed. države priznata v pogodbi pravico, da si zgradi mornarico, ki bo sorazmerno za njene potrebe enako močna, kot je ameriška in angleška za "proteksijske" potrebe Zed. držav in Velike Britanije. O vprašanju, kolikšne so obrambne potrebe ene ali druge dežele, je pa bilo med državniki v Londonu prav malo soglašanja. Zato so se tudi pogajanja vlekla kakor morska kača.

Razen teh treh držav sta bili na konferenci ves čas zastopani tudi Francija in Italija. Zed. države in Anglija bi bili za odpravo podmornic, čemur se Francija ni udala, ker je ravno v njih njena največja obrambna moč. Najtežje vprašanje na konferenci pa je bil problem, kako pobotati Italijo in Francijo ter ju pridobiti za skupen dogovor, s katerim bi se odpovedali nadaljnemu jačanju svojih vojnih mornaric. Mussolinijev zastopnik je od vsega začetka vztrajal, da Italija zahteva enako močno vojno mornarico kakor jo ima, ali bi jo glasom sporazuma smela imeti Francija. In zastopniki francoske vlade so enako energično odklanjali to zahtevo Italije in navajali razloge, da ima Francija več in večje kolonije v raznih krajih sveta ter potrebuje vsled tega tudi večjo vojno mornarico kakor Italija.

Med njima ni bilo mogoče zgraditi most; sprejeli sta le nekakšen neobvezen sporazum, ki nič ne pomeni. Če začne Italija tekmovati v oboroževanju na morju s Francijo, bo Francija vse storila, da bo pred Italijo daleč naprej. To tekmovanje pa bi ogrožalo lahko tudi Anglijo, zato je v dogovoru med Zed. državami, Japonsko in Anglijo klavzula, da sme slednja v imenovanem slučaju sorazmerno povečati svojo vojno mornarico, Zed. države in Japonska pa sorazmerno z Anglijo. Pogoji za navalistično tekmo so torej neodstranjeni.

Odnošaji med Italijo in Francijo so postali na tej konferenci še bolj napeti, kajti Italija hoče biti vodilna na Sredozemskem morju, česar ji Francija ne misli dopustiti.

### "Diplomatične" poteze

Italijanski zastopniki so v začetku celo predlagali odpravo vojnih mornaric, kakor zastopniki Rusije na eni prejšnjih konferenc odpravo armad. Italijani so vedeli, da v tak "drastičen" predlog druge dežele ne bi pristale, pa so si s tem nekako obvarovali svoje pozneje stališče, češ, ako vojnih ladij nočete odpraviti, smo mi upravičeni imeti tolikšno vojno mornarico, kolikorš so bomo mogli zgraditi. Če ne bi bila Italija ekonomsko tako revna kakor je, bi italijanska vojna flota naglo rasla, ali vsaka dežela se mora predvsem ozirati, koliko zmore.

Dogovor sprejet med prvimi tremi, bo predlagan v odbitev zbornicam. Ako ga potrdijo parlamenti vseh treh, bo obvezan, kakor je Kelloggov pakt, locarska pogodba in razni drugi pakti, katerih namen je bil utrditi svetovni mir.

### Vrednost londonskega dogovora

O vrednosti londonskega dogovora je splošno mnenje, da je za garancijo svetovnemu miru zelo majhne veljave, med tem ko so nekateri uverjeni, da znači velik korak v atmosfero mirnega reševanja sporov med deželami. Največja njegova vrednost je v tem, da odpravlja navalistično tekmo med to deželo in Anglijo.

Ameriški džingoti, ki hočejo, da naj bo ta dežela militarično najmogočnejša na svetu ter naj se v ta namen čim hitrejše oborožuje neglede na posledice, se celo s tem skromnim dogovorom nezadovoljni. Pritisakajo na senat, da naj ga ne ratificira. "Cemu se bi podajali Angležem in Japonec, ko pa imamo tolikšna bogastva, da lahko zgradimo vojno mornarico kakor nobena druga država ali kombinacija držav na svetu?" vprašajo javnost.

Jugoslovanska konferenca je nam nov nauk, da predstavniki kapitalizma ne morejo biti za mir, ker je vojna in pripravljanje za vojno svojstvo kapitalizma. Treba je več delavskih vlad, če nočemo, da svet znova ne pride prej ali slej v nov splošni krvavi metež.

### TUDI TO JE "DLAVSKA DEMONSTRACIJA"



Na sliki je procesija Grkov v Chicagu, ki se je vrnila na prošli Veliki petek v praznovanje križanja in vstajenja Izveličarja. 15,000 oseb je bilo v nji. Dobiti skupaj 15,000 delavcev ene narodnosti na Veliki petek, da se uvrste v procesijo, ni malo. Tisoče in tisoče drugih je pohajalo tiste dneve v katoliške in druge cerkve, ki jih vzdržujejo Poljaki, Siciljanci, Irci, Amerikanci itd., in dve v tem mestu tudi Slovenci. Kadarko bodo čikaški delavci praznovali Prvi maj tako svečano kakor praznujejo zdaj Veliki petek, bo voda nič druga kakor material za zavajanje in izkoricanje.

### Foster in nekaj drugih komunistov obsojeni

Dne 11. aprila so bili pred sodiščem v New Yorku spoznani krivim tajnik kom. stranke Foster in štirje njegovi tovarši "ščuvanja brezposelnih za pohod po ulicah do mestne hiše", kar jim je policija prepovedala. Ker pa je glasom policije Foster z govorniške tribune na javnem trgu "hujški" brezposelne, da naj marsirajo vseeno ne glede na policijsko prepoved, ga je sodišče spoznalo krivim, prosekutor pa se je iz njega še norteval, češ, ko je policija posegla vmes in mu dokazala, da se njeno povelje ne bo kršilo, je bil Foster s svojimi ožjimi tovarši prvi, ki je počenil pred količki na postajo podzemne železnice in se odpeljal.

Zagovornikom je bilo sodišče nenaklonjeno in bilo je jasno, da bo Foster obsojen ne glede na protidokaze in legalne izhode.

### Frank Leksha smrtno po nesrečil



Frank Leksha,

ki je bil, kakor nam je bilo sporočeno, v premogovniku v Kansasu pršlo soboto smrtno ponesrečen. Poročilo je na 2. strani v tej številki.

### ŠESTNAJST KLUBOV IN PET DRUŠTEV JE DO 19. APRILA PRIJAVILO DELEGATE

Mnogo bo izvoljenih na sejah ta in prihodnji teden

Osmi zbor JSZ. bo štel okrog 60 članov. — Konferenca JSZ. v Pa. izvolila za delegata John Terčelja, — Mary Ivanush, John Skuk, John Kobi, Joseph Snoy, Ana Mahnich in drugi bodo podali poročila zboru. Spored je na 7. strani.

Osmi zbor JSZ., ki se snide na praznik Spominskega dne v petek 30. maja v Detroitu, Mich., bo imel bolj reprezentativno delegacijo kot katerikoli po vojni. Zastopniki pridejo iz raznih krajev Zedinjenih držav.

Do 19. aprila je tajništvo JSZ. prijavilo deležne šestnajst klubov in pet društev Izobraževalne akcije. Seznam do tedaj izvoljenih članov zboru je objavljen na drugem mestu v tej številki.

Konferenca JSZ. za zahodno Pennsylvanijo, ki se je vrnila prošlo nedeljo, je izvolila za delegata John Terčelja, konferenca v vzhodnem Ohiju ter Illinoiska-wisconsinska pa ga izvolita na svojih zborovanih prihodnjo nedeljo, in ohiskska dne 4. maja v Newburgu.

Mnogo klubov in društev izvoli delegate na sejah v zadnjih dveh tednih tega meseca. Po dosedanjih poročilih sklepamo, da bo štel prihodnji zbor okrog 60 članov.

Referate na zboru bodo imeli med drugimi Anton Garden, John Kobi, Jos. Snoy, Mary Ivanush, John Rak, Anna Mahnich, Joseph Skuk, Herman Rigel, Andrew Grum, Angela Tich, in razen teh funkcionarji ter delegatje klubov in društev.

Poročila in referati bodo v splošnem kratki, da bo več prilike za razpravo. Klubi in društva naj imena izvoljenih delegatov sporočajo tajništvo JSZ., ko hitro jih izvolijo. Priporočamo jim, naj o dnevnom redu razpravljajo pred zborom na svojih sejah, da bodo delegatje poučeni o mnenju večine članstva v tem ali onem vprašanju.

### LEP MORALEN USPEH RAZSTAVE PERUŠKO-VIHLI SLIK V WAUKEGANU

Razstava Peruškovič oljnih slik — 61 po številu, ki se je vrnila 11.—12.—13. aprila v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu, je bila lep moralen uspeh, dasi se zdi to marsikomu, ki se je je udeležil, neverjetno. Upoštevati je treba, da je bila to prva razstava te vrste v Waukeganu, ne le med Slovenci, ampak v splošnem. Ako poset razstave ni bil tolikšen kakor si ga prijetlj umetnosti želi, in če ni ostalo toliko slik tukaj kakor bi marsikdo rad, je bil s to razstavo vendarle prebit led, načeta je bila ledina — in vsled tega vse priznanje umetniku Perušku, ki je to omogočil.

Slike so vzelji, Slov. nar. dom, "Zgodnja zima"; Slov. samos. pod. društvo, "Ob Jadranškem morju"; št. 14 SNPJ., "Oblaki nad hribi"; društ. št. 119 S. N. P. J., "Cesta Santa Fe"; Čatalnica S. N. D., "Zasneženi park"; Gospodinjski odsek S. N. D., "Grozje in cvetlice"; Dramatični odsek SND., "Puščava". Portret "Ivan Cancar v delu" kupi naselbina v Waukegan-North Chicago. Doselej je v ta namen prispeval najvišjo vsto klub št. 114 JSZ., namreč \$25. — Izmed posameznikov je kupil eno sliko Anton Slabe iz Cicera. Devet slik je bilo prodanih vsega skupaj. Obširno poročilo je posial R. Skala, ki po priobčenju po prvomajski številki.

### Prvi maj je tudi praznik zdravja otrok

V Zedinjenih državah proglaša prvi maj zvezni predsednik za praznik otroškega zdravja. Je to dan, ki znači prerojenje, življenje, cvetje — dan mladosti, svežosti in zdravje. Zato ga je proglašil v ta namen tudi ameriški predsednik.

### RASKOB PRED SENATNO KOMISIJO O PROHIBICIJI IN DRUGEM



John J. Raskob, ki je tu na sliki, je bil zaslišan pred senatno komisijo za preiskovanje prohibicije. Raskob je bil načelnik demokratske stranke leta 1928 in je vodil kampanjo za Al Smitha, s katerim sta ljudstvo dopovedovala, da je pivo najvažejše vprašanje za ameriško ljudstvo. Senatorjem je ob zaslišanju izjavil, da je on mokrač, toda po prepričanju demokrat kakor je bil, a demokratske stranke ni nikdar proglašal za mokraško. Komunista s takimi zaslišavanji stane ameriško ljudstvo višoke vso.

# Glasovi iz našega Gibanja

## AGITACIJA ZA RAZSIRJENJE "PROLETARCA"

Izkaz priobčen na tej strani, beleži 186 polletnih naročnin, ki so jih poslali agitatorji v teku 14 dni. Izkaze objavljamo vsaka dva tedna.

Nač cilj je tri tisoč celoletnih naročnin od strani agitatorjev do 31. decembra, ko se zaključi leto srebrnega jubileja "Proletarca". Še osem mesecev časa imamo, da dosežemo določeno število. Ali bomo uspeli? Ali pojedemo "over the top"?

Da, če bo aktivna vsa armada "Proletarčevih" zastopnikov. Sodruži, le naprej! Priznate, kakor priznajo vsi čitatelji, da je "Proletar" list, ki je vreden te naročnine in več. Je list, ki je zanimiv, bogato ilustriran, z izbranim gradivom v slovenskem in angleškem delu. Število njegovih naročnikov se veča. Število njegovih dopisov se veča. Njegov vpliv postaja jačji. Organizacije in posamezniki spoznavajo, da se tudi oglašanje v njemu izplača.

### Poročilo z agitacije

Dne 11. aprila sem se napotil v staro naselbino Moon Run, Pa. Posetil sem več svojih znancev in sodrugov. Prvi večer je šel z menoj s Jakob Tomicem; imela sva povoljen uspeh. Naslednj dan je bil z menoj Blaž Kovačič, nato sem obiskoval rojake sam. Moon Run je bil namreč svoječasno moj dom. Uspeh je bil tolikšen, da takega nisem pričakoval. Sicer so moonrunski rojaki že od nekdaj za napredek in aktivni v delavskih organizacijah. "Proletar" je med njimi zelo razširjen in pričakujem, da tudi ostane. Ker je s. Luka Butja, zastopnik "Proletarca", zelo zaposlen v trgovini, bi bilo dobro, da tudi drugi sodruži pomagajo v agitaciji za Proletarca.

Ko sem bil s tem delom gotov, sem se odpravil domov — to je k sodrugu Jakob Ambrožiču, tajniku Konference JSZ. za zapadno Penn. Pomenila sva se o tem in onem, in dejal je, da bo delal kar je v njegovi moči za prospeh našega gibanja. Isto bodo storili drugi sodruži. Če bodo šli roka v roki, bo Moon Run ena prvih po-stojank v JSZ.

Naslednji dan sem šel v Aliquippa, kjer imajo "Proletarca" skoraj v vsaki hiši. Zaslužno za listovo razširjenje ima Geo. Smrekar, zato jaz tam nisem dosti agitiral. Par naročnikov sem vseeno dobil. Ob tej priliki sem se sešel z več rojaki, med njimi s Fr. Stubljem in Joseph Lampičem, s katerimi smo malo podelbatirali, posebno s slednjim. Rojaki v Aliquippi so vladu.

Igrala bo dobra godba, vstopnina je prosta, in postrežba bo prvovrstna. Pridite vse. Datum: sobota 27. aprila. Odbor.

### Piknik clintonskega kluba

Clinton, Ind. — Klub št. 41 JSZ. priredi piknik v nedeljo 4. maja na trati in gozdu Gene Vrhovnika na Universal. Piknik se prične ob 10. dopoldne in ples ob 2. popoldne.

Pripravljalni odbor je poskrbel, da bo na tem pikniku zabave, kakor še na nobenem doslej. Postrežba bo najboljša, godba izborna — obeta se vam prijeten dan zabave; da vam ne bo žal, je ne smete zamuditi.

Ignaz Spendal, tajnik kluba

### MILWAUKEE, WIS.

Konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v nedeljo 27. aprila ob 9. dopoldne v Tamšetovi dvorani na 3rd St. in National Ave. (tik S. S. Turn Hall). Klubi in društva, pošljite čimveč zastopnikov!

### PINEY FORK, O.

Konferenca J. S. Z. za vzhodni Ohio in West Virginijsko v nedeljo 27. aprila ob 9. dopoldne v prostorih s. Zaveršnika, Piney Fork, O. — Važen spored.

### Delavnice, ki ogrožajo osebno varnost mnogih ljudi



Na sliki je vse, kar je ostalo po Pennsylvania Fireworks kompaniji v Devonu, Pa., v kateri so jo dogodila eksplozija raket in podobnih reči, kakršne grelo v denar 4. julija in nekaj dni prej. Pet najstekov je bilo ubitih, 80 nevarno ranjenih. Tudi gromota škoda je velika. Oblast je takoj uvedla preiskavo, kakor običajno. Pred par leti se je pripetila eksplozija v snaki delavnici v Chicagu, toda v manjšem obsegu.

### Frank Leksha

Donald J. Lotrichu so dne 19. aprila iz Kansasa brzjavno sporočili, da je istega dne popoldne v premogovniku smrtno ponesrečil Frank Leksha, ki je živel na Mulberryju, Kans.

Pokojni Frank je že mnogo storil in še več obetal. Videl sem ga prvič pred par leti na pravomajski slavnosti kansaskih društev SNPJ., ki se je vršila na Franklinu. Vodil je glasbeni in zabavni del programa zelo vzorno; takoj mi je postal simpatičen. Pozneje sem se podal z njim v pomenek. Dejal mi je, da ni v odboru nobenega društva — samo pomaga zraven. Prevzemi odgovorno mesto, sem mu svetoval. Ko je prišla prilika, je to storil.

Videl sem ga zopet na prvi konvenciji SNPJ. v Chicagu, kjer je bil eden zastopnikov slovenske generacije, rojene v Ameriki. Bil je pošten skozi vse dneve zborovanja, prevoden in dosleden. Intrige, skrite za obrazci sladkobesednih ljudi, ga niso omajale niti z las. — Zadnjič smo bili z njim skupaj januarja to leto na sejni gl. odbora SNPJ.

V Kansasu se je zavzel, da pomaga pri agitaciji za pridobitev mladih v SNPJ. in uspeval. Organizacija raste na članstvu in vplivu. Pokojnik je sodeloval v pripravljalnem odboru za prihodnjo pravomajsko slavnost, ki se vrši v isti dvorani kakor pred par leti, ko sem bil na nji prisoten, toda njega ne bo več. Nekaj dni nazaj je pisal D. J. Lotriču, da ga počaka na postaji in odvede okrog ter seznaniti z ljudmi v tistih krajih. Lotrič bo namreč govoril na slavnosti, toda na postaji ga Frank Leksha ne bo počkal, ker so ga pred par dnevi položili v grob.

Pokojnik je bil rojen 10. oktobra 1901 v Clevelandu, O. Njegovi starši so se preselili v Breezy Hill, Kans., in tako je tudi Frank postal premogar.

V glavnem odbor SNPJ. je bil izvoljen na prošli konvenciji meseca maja 1929 v Chicagu. Frank Leksha je bil dostopen pojavovanju naprednih nazorov, kakor jih zastopa zavedno delavstvo, kar je samo po sebi dokaz, da je bil človek poštenega značaja in močne volje. Razvijal se je v voditelja mlajše generacije, obetal je mnoho, a postal je žrtev dela, in ni ga več med nami.

Naj mu bo časten spomin. Preostalim naše sožalje. — Z.

### BREZPOSELNOST V NEW YORKU POJEMA.

Trgovska zveza v New Yorku poroča, da se število brezposelnih naglo zmanjša. Ce bi bilo to res, bi bilo brezposelnim zelo pogodu.

### Važno za rojake v Springfieldu

Springfield, Ill. — Clanstvu klubu JSZ. v Springfieldu in drugemu našemu občinstvu sporočamo, da se naša prvomajsko slavnost ne bo vršila. Grelo je poročano, da jo bomo imeli v Slovenskem domu 1. maja, kakor običajno. Vzrok, da je ne bo, je sledeči. Delničarji Slovenskega doma so sklenili povečati dom in s pre-

dela se je že pričelo. Ker druge primerne dvorane za našo slavnost ob tej priliki ni, bo izostala. To bo le za letos. Praznovali bomo naš dan vseeno, dasi, žal, ne na prireditvi. Bomo pa to nadomestili s kako privedno pozneje.

Dvorana v predelanem poljuploju bo 58 četrtljev dolga in 38 široka. Potrebam naselbine bo v bodoče odgovarjala veliko bolj kakor prejšnja, kar je tudi napredek.

Jos. Ovca.

### KAMPANJA ZA RAZSIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč celoletnih naročnin, ki ga imajo dospeli agitatorji "Proletarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarčeve" jubilejno leto. Letos bo dopolnil svoje prvo stotletje svojega dela na polju delavske vzgoje in v borbi za delavske prava.

Vse naročnine v izkazu so polletne. To je, vsaka celoletna naročnina je izkazana za dve polletti. Doštevajo se od izkaza do izkaza posameznim agitatorjem in skupno.

Prva vrsta številka znači naročnine, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prešlih dveh tednih, druga vrsta znači naročnine prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

Sedaj poslanik	Prejšnji izkaz	Skupaj oba izkaza
Joseph Snay, Bridgeport O.	48	167
Anton Jankovic, Cleveland, O.	118	181
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	23	68
J. Jankovich, L. Frank, Barberton, O.	30	30
Janko Zornik, Detroit, Mich.	4 1/4	33
Chas. Pogorelc, Chicago, Ill.	2	35 1/4
Frances Zakovsek, N. Chicago, Ill.	3	24 1/4
Martin Judnic, Waukegan, Ill.	1	14
John Sulär, Gross Kans.	—	13
Geo. Smrekar, Aliquippa, Pa.	—	22
John Terañ, Ely, Minn.	2	12
Henrik Pečarič, Krayn, Pa.	—	15
Karl Trinastič, Cleveland, O.	—	11
Joseph Radel st., West Allis, Wis.	—	11
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2	11
John Terčel Strabane, Pa.	—	8
John Robas, Piney Fork, O.	—	7
John Matičič, Luzerne, Pa.	—	6
Geo. Matesich, E. Windsor Ont., Can.	—	6
Anton Zornik, Herminie, Pa.	1	6
K. Erzeničnik, Red Lodge, Mont.	—	6
Jacob Kotar, Bridgeport, O.	4	6
John Turk, Chicago, Ill.	—	5
Rose Jereb, Rock Springs, Wyo.	—	5
John Oreshek, Throop, Pa.	—	6
Frank Polanc, Pierce W. Va.	—	4
Joseph Debelač, Crucible, Pa.	—	4
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	—	4
Louis Uhernik, Ambridge, Pa.	—	12
F. M. Tomšič, Walsenburg, Colo.	—	4
Joseph Britz, Export, Pa.	—	4
Peter Bernik, Chicago, Ill.	—	4
Anton Zidanšek, Farrell, Pa.	—	6
Jake Rupnick, Sheboygan, Wis.	—	4
Anton Dobrovolec, Girard, O.	—	4
John Krebel, Cleveland, O.	—	7
John Chesnik, Strabane, Pa.	—	4
Lovrenc Kavčič MacDonald, Pa.	—	3
Joseph Golob, Indianapolis, Ind.	—	3
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	—	3
Tony Zupančič, Point Marion, Pa.	—	5
Peter Zmeržilkar, Mohrland, Utah	—	3
Fr. Martinjak, La Salle, Ill.	—	3
John Kobal, Johnstown, Pa.	—	3
John Rak Jr., Chicago, Ill.	—	5
Frank Cesen, Detroit, Mich.	—	3 1/4
Joseph Jereb, Homer City, Pa.	3	2
John Rayer Chicago, Ill.	—	2
John Goršek, Springfield, Ill.	—	2
John Kosin, Girard, O.	—	2
Ilija Kubalo, Johnstown, Pa.	—	2
Andy Bertl, Darragh, Pa.	—	2
Frank Mikša, Cleveland, O.	—	2
Anton Medved Chicago, Ill.	—	2
Leo Bregar, Akron, O.	—	2
Vincent Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	2
John H. Krzisnik, Sublet, Wyo.	—	2
Anton Bogataj, Renton, Pa.	—	2
Louis Zgonik, Collinwood, O.	—	2
John Langerholc, Johnstown Pa.	—	2
Joseph Dovjak, Detroit, Mich.	—	2
Vinko Ločniškar, Chicago, Ill.	—	2
Andy Zlatoper, Maynard, O.	—	2
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	—	2
Mary Pierce, Glencoe, O.	—	2
John Vitez, Detroit Mich.	—	2
Joseph Musich, Hibbing, Minn.	—	2
Frank Barbic, Collinwood, O.	—	2
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	—	2
P. Banich, LaSalle, Ill.	—	2
Joseph Lever, Cleveland, O.	—	2
John Kunstelj, Arcadia, Kans.	—	1
Peter Benedict, Detroit, Mich.	—	1
John M. Stonich, Fredrick, Colo.	—	1
Frank Žagar, Traunau, Mich.	—	1
Fr. S. Tačar, Chicago, Ill.	—	1
Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.	—	0 1/4
Fr. Božič, Chicago, Ill.	—	2
Fr. Skufca, Indianapolis, Ind.	—	3
Fr. Novak, Ironton, Minn.	—	1 1/4
Frank Hiersich, Virden, Ill.	—	3
Fr. Avgustin, Imperial, Pa.	—	4 1/4
Fr. Žerovec, Kenosha, Wis.	—	2
John Koplenik, Mt. Oliver, Pa.	—	4
Math Videgar, Chicago, Ill.	—	1
Ignac Groznik, Bon Air, Pa.	—	2
Jacob Bergant, Lisbon, O.	—	3
P. E. Kurnick, San Francisco, Cal.	—	2
John Resnik, Sheboygan, Wis.	—	3
Louis Tkler, Cumberland, Wyo.	—	3
Frank Podboy, Park Hill, Pa.	—	6
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	—	8
Frank Gregorin, Little Falls, N. Y.	—	4
Anton Stražšar, Windber, Pa.	—	4
Frank Bizjak, St. Michael, Pa.	—	2
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	—	2
Adolf Krasna, Park Hill, Pa.	—	2
Martin Krasovetz, Tire Hill, Pa.	—	2
<b>Skupaj</b>	<b>186</b>	<b>838</b>
<b>Skupaj celoletnih</b>	<b>—</b>	<b>1024</b>
<b>Se manjka do kvote</b>	<b>—</b>	<b>512</b>
		<b>2,488</b>

**O obisku v Burgettstownu**

Bridgeport, O. — Dne 29. marca sem se napotil v naselbino Burgettstown, Pa. S sodržom Yeramom sva šla potem med rojake in naše člane v svrhu agitacije. Uspeh je bil povojen, upoštevajoč skrajno slabost delavske razmere.

Rojaki v Burgettstownu so dobri. Ne kritizirajo tega ali onega tjavljana, nego se v stvar poglobe. Sešel sem se tudi z nekaterimi znanci, ki jih nisem videl že 23 let.

"Proletarca" v Burgettstownu radi čitalo. Kadar se razmene količaj izboljšajo, bo imel tam mnogo podpornikov. Imajo socialističen klub, ki pa ne beleži napredka v meri kakor bi bilo potrebno. Imeli smo sestanek v dvoranah in razmotrili o njemu. Sodruži so se odločili, da mora njihov klub priti zopet na površje. To se lahko zgodi s požrtvovanljivo agitacijo. Imajo dobre moči, kot so npr. Yeram, John Leskovec, Saje, Frank Lavrich, Senčer, Frbižar itd. Ako gredo ti možje na delo, lahko privedejo klub in naselbino Burgettstown v ospredje nad naprednjem v Ameriki. Iz njihovega razpoloženja sem sklepal, da bodo to tudi storili.

Priznanje vsem, ki so mi šli ob prilikih tega obiska na roko v agitaciji, posebno sodržom Yeramu, J. Leskovicu, Sajetu in Lavriču. Če mi bo mogoče, se kmalu zopet vidimo.

Joseph Snay.

**Prvomajska slavnost klubu št. 1 JSZ.**

Chicago, III. — Kakor vsako leto, bo imel klub št. 1 tudi letos svojo proslavo mednarodnega delavskoga praznika v četrtek 1. maja v gornji dvorani SNPJ. z obširnim sporedom. Prične se ob 8. zvečer.

Godbene komade bo predvajal tamburaški zbor srbskih sodržov, pevske točke zbor "Sava", slovenski govor o poslenu prvega maja bo imel Joško Oven, v srbo-hrvatskem jeziku bo govoril George Malsach, in razen teh bomo čuli tudi angleškega govornika. John Rak bo deklamiral pesem o Delu, sledi zopet pesem, nato govor, potem pa bomo videli prvič na našem odru G. Bernard Shawovo igro "Annajanska, the Bolshevik Empress".

Po programu sledi prosta zabava. Vstopnina je 35c. Rojaki in rojakinje, pridite na to edino prvomajska slavnost med slovenskim delavstvom v Chicagu v čimvečjem štetilu. Privedite s seboj tudi mladino, kajti program bo izvajan v slovenskem in angleškem jeziki. Zivel naš mednarodni praznik, Prvi maj! — P. O.

**Majska slavnost na Franklinu**

Klub št. 5 priredi v soboto 3. maja v Izobraževalnem domu na Franklinu majska slavnost, na kateri poje "Bled", poleg bodo na sporedni deklamacije in govor; s spremljanjem filmov bo predaval s. dr. Wm. Van Essen iz Pittsburgha o Dunaju. Na to slavnost ste vabljeni vsi.

**Naznani o smrti rojaka**

Windsor Hights, W. Va. — Tu je dne 7. aprila umrl rojak Max Burnik. Doma je bil iz Zirov nad Skofjo Loko. Pokopan je bil v Willingu, W. Va. Tu zavuča soprogro Frances, tri hčerke, brata Johna ter sestri v starem kraju. — Poročalec.

**PRIHODNJO NEDELJO V MILWAUKEE.**

Konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije za severni Illinois in Wisconsin se bo vrnila v nedeljo 27. aprila v Tamščovi dvorani na National Ave. in 3rd St. (tik S. S. Turn dvorane), Milwaukee, Wis. Začne se ob 9. dopoldne. Udeležite se je vsi, ki sta bili izvoljeni za zastopnike, in vabljeni so tudi drugi člani in sestanjenci. — Tajnik.

**Še ena angleška sodba o Cankarjevem "Hlapcu Jerneju".**

V londonskem tedniku "The Spectator" z dne 15. februarja je njegov stalni književni kritik V. S. Pritchett objavil na prvem mestu med novimi literarnimi ocenami svojo sodbo o Cankarjevem "Hlapcu Jerneju" (angleški prevod ge. Jerasovi, izšel pri Rodkerju v Londonu). Tudi druga angleška ocena, ki smo jo opazili, ni nič kaj ugodna. Objavljamo jo v prostem prevodu celotno, ker je značilno, s kakega vidiaka motri angleški kritik Cankarjevo povešt. V. S. Pritchett piše:

"V "Hlapcu Jerneju" odmeva način parabole Tolstega, vendar nas niti navdušen pregovor niti založnikova trditev ne prepričuje, da je bil Cankar slovenski Tolstoj. Neoprečno je, da je imel Cankar velik talent, ki se ni popolnoma razvil zaradi prezgodnjine smrti. Toda iz te povesti o kmetiškem starčku, ki je zamaniskal pravico in se je kruto mačeval, se vidi, da je bil Ivan Cankar človek, ki je igral na eno samo strunu in še to nič kaj spretno. — Potem, ko je vse življenje delal za starega gospodarja, odslovi mladi gospodar po očetovi smrti hlapca Jerneja. Nesposoben, da bi razumel položaj, hlapec vidi in čuti samo to, da so ga oropali sadov njegovega dela. Kar je gradil z lastnimi rokami, je gotovo njegovo? Gre torej na pot, romu od mesta do mesta in išče pravice, a povsod vlada samo cinizem zakonov. Vsi se posmehujejo njegovemu nujnemu zatrjevanju, da so nje-

## AKO STE SE PRESELILI

NAZNANITE  
TO URADU  
PLINSKE  
DRUŽBE

## Wabash 6000

Ako se boste selili, poklicite Wabash 6000. Sporočite stari in novi naslov. Povejte kdaj in kam, in kje dobimo ključ v prejšnje stanovanje, da lahko zapremo plin njemu in ga odpremo v novem. Ne pozabite označiti, kateri dan naj pride naš uslužbenec tja.

### ZNAKI NAŠIH USLUŽBENCEV

Vsi naši uslužbenci imajo plavobele znake katere vam bodo pokazali, lahko pišete na naš glavni urad, ali pa se zglastite na kateremkoli naših podružinskih uradov. Naslovi istih so natisknjeni na zadnji strani plinskih računov.

## The Peoples Gas Light and Coke Co.

### Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG  
4002 West 26th Street,  
CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne, v torek, četrtek in petek od 1. pop. do 8. zvečer.  
Tel. LAWNDALE 4872.  
V FRANCES WILLARD  
BOLNIŠNICI  
od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrtekih in sobotah.

### FENCL'S

RESTAVRACIJA IN  
KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,  
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.  
Pristna in okusna domača jedila.  
Cene zmerne. Postrežba tečna.

### The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.  
MILWAUKEE, WIS.

### NAJVĒČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

## JE NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kar tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

## Zadružna banka Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

1.) spremoma denar za hranične vloge ali za tekoči računa proti najboljšemu obrestovanju.

2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnik poljilk iz Amerike v domovino in obratno.

3.) posreduje v vseh gospodarskih jedovah hřivo in po koni.

Denar, ki se namenava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik sa Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obradajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih posloih za staro kraj na Zadružnu banko v Ljubljani.

S. Pritchett popolnoma prezira bistveno problematiko "Hlapca Jerneja" in njega socijalno simboliko ter da je meril in pretresal zgolj dejanje, t. j. vnanje ogrodje. Res pa je, da je založnikova reklama s Tostim pretirana. Značilno je, da kritik tudi v naslednji oceni, ko poroča o romanu H. W. Freemana "Down in the Valley", meri na Slovence, ko pravi: "V novem romanu g. Freemana ne nihamo med nem in zemljijo parabole in ne začenjamо prepričati med relativnim in absolutnim. Angležki — kakor je dejal Senor Mandariaga, misli z vsakim delom svojega telesa, samo z glavo, je popolnoma zadovoljen, če prepusti take reči Slovencem..."

v naprej, ker so v predprodaji samo 75c, pri blagajni na dan prirede \$1. Spored koncerta je bogat in zbor se je potrudil, da ga bo izvajal v zadovoljstvo, od vas pa pričakuje obilna poseta. — Savan.

Sklenjeno je bilo med drugim, da se enkrat junija prirede viči sestanek našega članskev in somišljenikov zaeno s piknikom. Kar bo prebitka, se ga porabi za izdatke konferenčne organizacije. Izvojen je bil pripravljalni odbor, ki bo sporočil prostor in datum prireditve. — Poročalec.

## Lawrenska konferenca

Pittsburgh, Pa. — Konferenca JSZ. za zapadno Pennsylvanijo, ki se je vrnila v nedeljo 20. aprila v dvorani društva SNPJ. na Lawrence, je predsedoval John Terčelj. Zapisnik je vodil Louis Britz.

Obširna je bila razprava o vprašanju unije premogarjev.

Zborovalci so sprejeli o njemu resolucijo, katero predloži delegat konference tudi prihodnjemu zboru JSZ. Za delegata je bil izvoljen John Terčelj. Istočasno kot naš zbor se vrnil konferenca socialistične stranke za Pennovo v Readnghu. Biilo je sklenjeno, da pošljemo delegata tudi tja, in ta mandat je dobil sodrug Frank Warrant iz Bridgeville.

Zeleznicne nimajo s tem kaj pridobi. Prodati nimajo ničesar. Kampajo, ki jo vodijo ima namen pomagati državljanom, ki so brez posla.

V Chicagu je danes okrog 75.000 brezposelnih stavbinskih delavcev in tako delajo v sestavu društva, ki so direktno navezani na stavbinsko industrijo, kar seveda pomandi število brezposelnih.

Družbe imajo namen, da prepravijo ljudstvo v črkarskem okrožju da je danes prilika za gradnjo ali pa popravilo domov kot je že dolgo, ni bila to pa poradi nizkih cen stavbinskega materialja in delovnih sil. Zaposlenost delavstva pa pomeni več prosperitet za druge panoge industrije in raznih profesijs.

Ljudstvo in razne organizacije bi morale dati priznanje družbam elektročrkarskih železnic in drugih javnih naprav za njihovo kampanjo za omrežje brezposelnosti. Začne se naj z intenzivnejšim delom v stavbinski industriji, pa se bo omrežila brezposelnost in povrnila se bo prosperiteta. (Iz pisarne A. B. Messer-je).

## "Gradite za blagostanje"

Kampanja "Gradite za blagostanje", katero je podvzela Chicago Rapid Transit družba, t. j. The North Shore Line, South Shore Line in Chicago, Aurora and Elgin železnica, ima namen da se vposli kar največ mogoče brezposelnih delavcev.

Zeleznicne nimajo s tem kaj pridobi. Prodati nimajo ničesar. Kampajo, ki jo vodijo ima namen pomagati državljanom, ki so brez posla.

V Chicagu je danes okrog 75.000 brezposelnih stavbinskih delavcev in tako delajo v sestavu društva, ki so direktno navezani na stavbinsko industrijo, kar seveda pomandi število brezposelnih.

Družbe imajo namen, da prepravijo ljudstvo v črkarskem okrožju da je danes prilika za gradnjo ali pa popravilo domov kot je že dolgo, ni bila to pa poradi nizkih cen stavbinskega materialja in delovnih sil. Zaposlenost delavstva pa pomeni več prosperitet za druge panoge industrije in raznih profesijs.

Ljudstvo in razne organizacije bi morale dati priznanje družbam elektročrkarskih železnic in drugih javnih naprav za njihovo kampanjo za omrežje brezposelnosti. Začne se naj z intenzivnejšim delom v stavbinski industriji, pa se bo omrežila brezposelnost in povrnila se bo prosperiteta. (Iz pisarne A. B. Messer-je).

# Razkošje Camels nič več ne stane



NE ODRECITE SE užitku kaje Camels. Več plačate, pa naj kupite karkoli. Zakaj bi ne imeli resničnega razkošja kajenja, ki ga zamorejo datí edinole Camels?

V ta znan zavojček gre vsa miloba naravne dišave, vsa rahlost, ves delikatno mešan aroma in bogatost — z eno besedo — ves užitek resničnega kajenja, ki ga zamore vsebovati dvajset cigaret. Nobenih okraskov na zavojčku. Posebnosti, ki jih dobite s Camels, so v čudoviti kakovosti cigaret samih.

Camels so dobole širše prijateljstvo med milijoni, ki cenijo razkošje dovršene kaje kot katerakoli druga cigareta, ki jih izdelujejo.

Ne odrecite se razkošju

# CAMELS

## PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.  
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,  
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze

NAROČINA za Zedinjene države in Kanado za celo  
leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.—  
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu naj-  
poznej do pondeljka popoldne za priobčitev  
v številki tekočega tedna.

## PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's  
Publishing Co., Inc.  
Established 1906.Editor ..... Frank Zaits  
Business Manager ..... Charles PogorelecSUBSCRIPTION RATES:  
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months  
\$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One  
Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

## PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.  
Telephone: Rockwell 2864.

546

## ŽENSKE V POLITIKI

V tej deželi je bila dolgo let socialistična stranka edina, ki je zahtevala enake državljanske pravice za ženske kot jih imajo moški. Na svojih kandidatskih listah je imela tudi ženske, ki so kandidirale v kongres, v senat, za govorneke, v mestne ter šolske svete itd. Ženska v "politiki" tedaj še ni bila upoštevana in vselej je truda in poguma, predno je socialistična stranka sodelovanjem drugih naprednih krogov uverila javnost, da je dvojna mera krivčna.

Ko so potem pripomogle k uspehu za uveljavljanje tega nazora še vojne razmere, so tudi kapitalistični političarji privolili ženskam kandidirati, oziroma so tu in tam kakšno nominirali za vado ali pa v smislu koncesije ženskam. Ene so bile izvoljene kar je podzgalo druge, da so zahtevale še več upoštevanja — to je, več političnih uradov.

Prva ženska, ki je prišla v zvezno zakonodajo, je bila kongresnica Jeanette Rankin iz Montane. Vsi kongresniki in vsa galerija je zrla vanjo, kar ji je postalo tako mučno, da je — jokala. Vsi so videli žensko doma, na ulici, v cerkvi, kjerkoli, torej čemu so zapletili v njo svoje poglede? Bila je "novost", ta kongresnica, in ko se je zjokala, so rekli: Saj smo vedeli, da ženske niso za take službe!

Danes je v kongresu osem žensk! Mnogo je bilo v prošlih 10—15 letih izvoljenih za županje, par držav je imelo ženske na govorverskem mestu, stotine jih je v občinskih in šolskih odborih, v legislaturah in dne 2. aprila je ena dobila nominacijo na republikanski listi za kandidiranje v zvezni senat. Ima priliko biti izvoljena, ker Illinois ponavadi izvoli kandidate republikanske stranke, in pa ker ima na razpolago mnogo svojih in drugih milijonov dolarjev. Denar namreč kupi tisoče agitatorjev in tisoče "nestrankarjev" ter "neodvisnih", "nepristranskih" listov.

Pošteno in prav je, da je ženska dobila priznanje v politiki. In koristilo bo deželi, če bodo moški in ženske enkrat napravili v politiki radikalen preobrat ter reki: Doslej smo glasovali za druge, v-bodoče bomo zase. Za tako temeljit preokret v političnem mišljenju ameriškega ljudstva je sodelovanje žensk absolutno potrebno. Socialistična stranka jih vabi v svoje vrste.

## AGRESIVNI AGITATORJI

V kampanji za nominiranje kandidatov republikanske stranke in deloma tudi demokratske v Chicagu se je prošlih par mesecev potrošilo več sto tisoč dolarjev. Primarne volitve so se vrstile 8. aprila.

Na volilni dan ste videli na ulicah okrog tisoče agitatorjev (moških in žensk) obeh strank, ki so zastopali različne med seboj tekmojuče kandidate. Pred volitvami so bili aktivni s sklicavanjem shodov in v vseh drugih metodah, ki se jih poslužujejo kandidatje kapitalističnih strank za svoje oglašanje. Sli so okrog volilcev, šli so do njih in stanovanja in agitirali s toliko energijo kot da odvisi usoda vsega sveta od zmage kandidatov, ki so jih priporočali. Dogaja se ob takih prilikah, da komu ta vslivnost preseda in se bi rád republikanskega ali demokratskega plačanca iznebil. Ampak to ne gre! Pripravljen se je tudi skregati, stepsti, če treba — samo da pribori glas svojemu gospodarju!

Ako bi delavci agitirali za svojo stranko in svoje kandidate s tolikim trudom, kakor agitirajo plačani agitatorji republikanskih in demokratskih političnih uradnikov ter aspirantov, bi bila zmaga delavstvu zasigurana.

INTERNACIONALA O  
"PROLETARCU"

Informacijski biro socialistične-delavske internacionale z uradom v Zurichu, Švica, je poslal vsem delavskim listom po svetu članek o "Proletarcu" k njegovi petindvajsetletnici, ki jo praznuje to leto. Poseben članek o "Proletarcu" je imel dnevnik "Milwaukee Leader" in več drugih angleških listov.



Ta članek sem napisal, da bo S. (vsaj upam) v dostenjem to-nu odgovoril kaj je po njegovim tolmačenju "stališče priseljence". To je dolžan storiti, ker je odgovoren za svoje delovanje onemu narodu, katerega tako rad dviga v deveto nebo.

Frank Novak.

Šaljapin o svojem  
prvem koncertu

Za pokojnim Carusom je postal najbolj slavit operni pevec basist Fedor Šaljapin, ki se je izselil iz sovjetske Rusije po vojni, da nastopi ameriško angažmo v Metropolitan operi v New Yorku in potem v čikaški operi. Po poteku par sezona v Ameriki je šel Šaljapin na koncertno turo po zapadni in centralni Evropi.

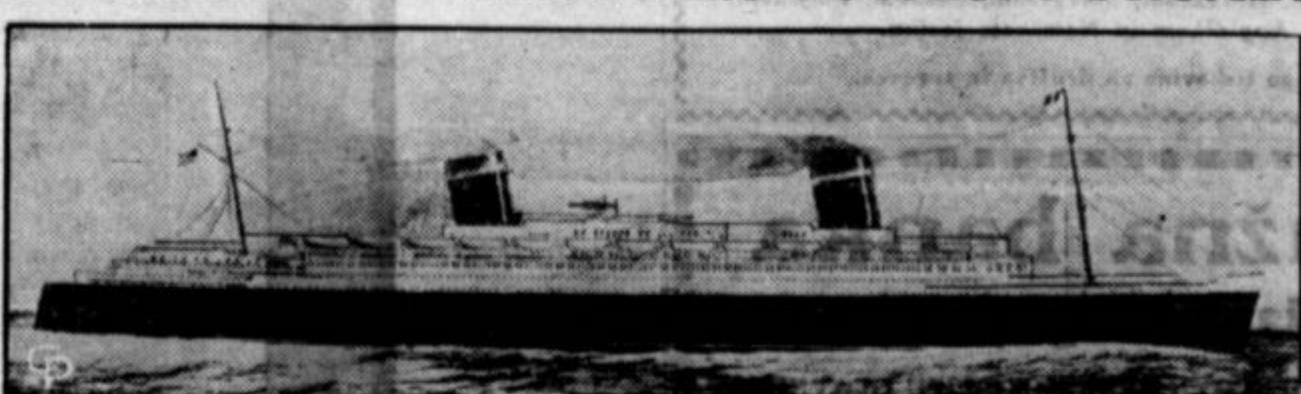
V knjigi svojih spominov, ki jo je lani izdal, opisuje, kako mu je gol alučaj pomagal do prvega uspeha. L. 1890, je bil Šaljapin član gledališča v Uffu (Rusija) in je sodeloval kot pevec v zboru. Preteklo je več mesecov in nihče se ni zmenil zanj, dokler ga ni nekdaj slišal ravnatelj, kako v garderoobi prepeva neko pesem. Ravnatelj je bil ravno v hudi zadrugi, ker je pevec glavne vloge zavoljo bolezni izostal, zato je vprašal korista Šaljapina, da-li se upa prevzeti vlogo bolnega pevca. "V grozji", pravi Šaljapin v svojih spominih, "mi je beseda obtičala v grlu. Ves zmeden sem končno le izdavil besedo "da", dasi sem hotel reči "ne, ne, ne, nikakor". Tako sem proti svoji volji stal par minut nato prvič pred občinstvom. Pel sem in neprestano buljil v kapelničku, komaj da sem napravil par okornih gest. Bilo je to pri Moniuszkovi "Halki". Pol mrtev sem bil, ko je padel zastor in iz mojega žalostnega stanja me je združilo silno ploskanje, kakršnega za svojo slabo igro gotovo nisem zasluzil. Poslušalcem je bil všeč moj glas in radi so spregledali moje štoraste gibe in geste. Priklanjaj sem se ves zmeden in se umikal na sredo odras, kjer je stala mizica in stol. Hotel sem se odpočiti na stolu, toda v istem hipu je nekdo odmaknil stol in z vso težo telesa sem sedel na tla, občinstvo pa se je sladko smejal in ploskalo dalje. Dasi sem se močno udaril, sem se v silnem strahu še sam razkrohal. Tako sem začel svojo karijero, kakor se vidi, na moč klavirno.

Dopisnikom in drugim na  
znanje

V tej številki smo priobčili vse poslane dopise, razen nekaterih, katerih vsebina ne zahteva takojšnje objave. Iz prihodnje številke, ki bo jubilejna, dopisi povečani izostanejo.

Nekateri so nam poslali po-ročila in opise za objavo v nji zadnjem dnevu, ko smo imeli gra-diva postavljenega več kot dovolj. Ostalo ga bo nad štiri strani, katerega bomo porabili v naslednjih številkah, kajti sredstva nam ne dopuščajo, da bi jubilejno številko izdali v več kot štirih delih, to je, na več kot 32 straneh.

## NOVI PARNIKI V TEKMI ZA POTNIŠKI PROMET



Severonemški Lloyd poseduje dva parnika, "Bremen" in "Europa", ki sta na svojih vožnjah preko Atlantika dosegla rekord v hitrosti. Dasi je bilo med vojno posebno pa še z mirovnimi pogodbami po vojni nemški trgovski brodovje skorod doce- la uničeno zato z nemško vojno mornarico, je podjetnost Nencov dosegla, da sta dve glavni nemški parobrodni družbi — Severonemški Lloyd in Hamburška-ameriško družba spet med vodilnimi tekmovalkami za prekooceanski promet. Pred par tedni sta se združili v eno kombinacijo za skupno konkuriranje inozemskim družbam. Cunard in več drugih "linij" se pripravila v tekmo, med njimi tudi United States Lines. United States Lines ima v načrtu zgraditi dva parnika, ki bosta v vašem oziru prekažala "Leviathan" in dosegla hitrico kakor še noben parnik dosegaj, kot se glase reklamna poročila. Imela bosta težo 50,000 ton. V tej tekmi za prvenstvo odločujejo bolj in bolj mednarodne kombinacije. To, kar so kapitalisti pred leti delavcem očitali za veleizdajo, prakticirajo zdaj sami zaradi svojih profitov. — Na tej sliki je perspektiva parnika, kakršnega ima v načrtu zgraditi United States Line.

KOLIKO JE BREZPOSEL-  
NIH?

Uradniki, ki vodijo ta mesec ljudske štetje, imajo med drugim nalogu dognati, koliko je brezposelnih v tej deželi. Točno število sedaj ni znano, niti približno ne. Predsednik A. F. of L pravi, da jih je 3.750.000, delavski listi trdijo, da jih je okrog pet milijonov, nekateri celo insistirajo, da jih je blizu sedem milijonov, vladni uradniki pa domnevajo, da jih je mogoče dva do tri milijone. Sicer pa o brezposelnosti najraje ne govore.

Ze koncem prvega tedna po pričetku ljudske štetje so prišla v liste poročila, da število nezaposlenih delavcev ni tako visoko, kakor pripovedujejo radikalci. Stevci baje le redkokdaj naletajo na koga, ki je brez dela. Iz tega sledi, da lažejo ali stevci, ali listi, ali pa delavci, ki nimajo dela, pa trdijo, da ga imajo.

Namen kapitalističnega časopisa je prikazovati sedanjo ekonomsko depresijo, ki je v resnicni prizadelo samo delavce in njihove družine ter male trgovce, kot nekaj kar sploh depresija ni, nego le nekak krtek odmor. Kar se tiče brezposelnih, jih je skozi zimo res nekaj bilo, a sedaj je že boljše, in v kratkem bo zopet dela za vse.

Na tak način rešuje stranka, ki v vsaki volilni kampanji trdi, da je nosilka prosperite-te, ekonomsko krizo.

In kaj je storil Hoover, sloviti inženir, o katerem so pripovedovali, da bo blagostanje pod njegovim administracijo toliko kot garantirano? Sklical je konferenco govorjev in kapitalistov, ter jim priporočal, naj ekonomsko življenje urede tako, da se prosprieto poveča, ne zmanjša. Obljubili so mu, da bo tako. Na konferenci s kapitalisti je dejal, da naj delavcev ne odslavljajo brez potrebe, in nobenem slučaju pa naj jim ne znižajo plač, kar so tudi obljubili, "delavski" voditelji pa so mu zagotovili, da unije ne bodo propagirale stavk in da v teh časih ne bodo zahtevali povrašanje plač.

Delavci drže besedo, ne pa kapitalisti. Malo delavske odločnosti in veliko delavske politike ne bi delavstvu škodovalo. Storilo bi zelo pametno, če se čimprej otres "nestrankarstva", to je, republikanske-demokratske strankarstva ter se organizira politično zase. Kapitalisti bi potem obljubočudi držali, in kadar je ne bi, bi jih delavci lahko primorali. Sedaj so brez moči.

## SPORI MED PREMOGARJI

To, kar se danes vrši med premogarji, označujemo navadno za bratomorni boj. Ko bi bila solidarnost najbolj na mestu, jo je najmanj. John L. Lewis se ne umakne, pa magari, če se unija docela uniči. Rajše to, kot pa da bi jo vodili drugi. Lewisovi "organizatorji" so skoro vsi v Illinoisu, in do-povedujejo rudarjem, da so Howat, Walker, Germer, Ameringer itd. največji kruki, ki so unijo prodali premogovniškim družbam, in v obrambo mora tudi reorganizirana U. M. W. pošiljati svoje organizatorje med organizirane premogarje v Illinoisu in Kansasu ter tako trošiti energije, ki bi jih moral porabititi v neorganiziranih krajih.

Boj je ljut, a prišel je, ker ni moglo biti drugače. Naloga reorganizirane U. M. W. je težka in če ji bo kos, se bodo rudarji rešili Lewisove diktature in dobili unijo, ki jim bo v zaščito in inspiracijo, kakor jim je bila U. M. W. predno je postala Lewisova igrača.

## Stoletnica Baragovega pri-hoda v Ameriko

Mr. John Movern v Duluthu, tajnik Ameriške-jugoslovanske zveze (od kraja se je imenovala tudi progresivna) v Minnesota sklicuje konferenco zastopnikov društva, da se pogovore o slavnostnem praznovanju stoletnice, od kar je misijonar Baraga stopil na ameriška tla. V članku v obrambo za tako slavijo piše: "... Poklic misijonarja, pa naj si bo katerekoli verske skete, je časten poklic, ki ga spoštujejo vsi civilizirani narodi..."

To seveda ni res. Ne gre se tu radi Barage ampak radi Movernove napačne ugotovitve. Dejstvo je, da so bili misijonarji v splošnem ne toliko nosilci krščanstva kot trgovski in imperialistični agentje svojih dežel. To ne-trdja kar tja vendar, kajti o tem bi lahko Mr. Movern dostikrat čital, tudi ob priliki, ko je bila objavljena pogodba med Mussolinijem in papežem. Pisec verjame, da je bil Baraga res misijonar iz prepričanja v svojo vero, toda za misijonarje, ki jih pošiljajo Francija, Italija, Nemčija, Zedinjene države, Spanija itd., to ne velja in ni nikdar veljalo. Misijonarji iz Spanije npr. so bili vedno nosilci španskega imperializma. To je bilo nekod. Danes misijonarski poklic zelo izgublja na vrednosti, ker so nove razmere in novi načini dobili drugačne agente za krščansko in drugo komercializirano politiko. — C. M.

## BRIHTNA POLICIJA

Cikaška policija je zelo nespretna, kadar ima izslediti morilce in druge velike zločince, je pa "izborna" na lov za komunisti, malimi butlegarji in malimi tatovi. Tudi nad brezposelnimi se znaša. Pač imenitni varuh "mira in reda".

PAVEL DOROHOV:

**SIBIRSKI PUNT**

Ruski roman iz dne državlanske vojne

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

"Kaj naj naredim z vami? Prostora ni. Poglejte: Tri majhne izbice za dva odrasla in dvoje otrok. Komu vas naj pošljem?"

"Ivan Aleksandrovič, morda me vsaj za dan ali dva kam vrnete? Potem se bo že kaj našlo. Pomislite, celi teden na kolodvuru brez spanja!"

"Razumem vas."

Z njemu lastnimi kretnjami je šel s prsti po dolgih, valovitih laseh.

"Veste kaj. Preselite se za vsak slučaj k meni. Spali boste v majhnem kabinetu in potem se bo že videlo, kaj dalje."

Murigin mu hvaležno stisne roko.

"Iskrena vam hvala."

Dva dni je Murigin vestno iskal sobo.

"Nu, Ivan Aleksandrovič, poženite me. Vkljub vsem naporom, nisem mogel najti ničesar. Niti izbice ali kotička. Vse je prenapojeno."

Lomov zmaje z glavo.

"Ah, kaj... Ostanite pri meni. Nekako se mi uredimo v dveh sobah, delal pa bom tu v obedinici."

Murigin se je zelo razveselil. Poleg tega, da ima sedaj stanovanje, mu je Lomov zelo ugajal. Rad bi ga pobliže spoznal, rad spoznal njegove politične nazore. Nekega dne mu pokaže serijo vseh denarnih vrst Sovjetske republike.

"Ali ste to že videli, Ivan Aleksandrovič?"

"Kaj je to? Ah, sovjetski rubli. Ne, nisem še jih videl. Odkod jih imate?"

"Od nekega vojaka sem jih kupil. S fronte je prišel. Najbrž jih je pobral kakemu vjetniku ali padlenu."

"To je mogoče!"

"Pravijo, da več ne jemljejo jetnikov, nego vse pobijejo?"

"Da, pravijo."

Obraz Lomova dobi bolestven izraz.

"Strašno, kruta je ta vojna. Vse, kar je človeškega, so zgubili. Kakor divje zveri uničujejo eden drugega."

"To je razumljivo, Ivan Aleksandrovič. Pri državljanški vojni so med borečimi še mnogo večja nasprotja, zato je tudi grozitevja, nego vojna med dvema državama."

"Razumem, vendor je to, kar se godi, tako strašno, da postaja človeku strašno in temso."

Murigin je napeljal razgovor na prostovoljnega kolčakove vlade.

Lomov se je trudil govoriti mirno, ali njegov glas je bil prepojen gnjeva, njegove obrvi so se preteče stisnile in obraz je dobil poseben izraz. Murigin je zнал, kaj in kako misli in čuti Aleksandrovič.

"Vzemimo na primer prostovoljce atama Anenkov. Njihov zrak je — lobanja in kosti. Oni puščajo na svoji poti lobanje in kosti. Trupla. Kri."

Drugikrat je dal Murigin Ivanu Aleksandrovič časopis:

"Tukaj, Ivan Aleksandrovič, sovjetski časopis:

"Ste to tudi kupili od vojakov?"

Murigin se je smehljal in ni odgovoril...

Drugi dan se je vrnil Lomov iz službe zelo pobit.

SEL je naravnost k Murigini v sobo.

"Dobil sem brzjavko od enega iz rajonskih zvez naše zadruge. Ustrelili so člana zvezinega vodstva. Zapustil je ženo in troje otrok."

"Kdo? Zakaj?"

"Sef štaba ga je dal ustreliti. Bil je osušen boljševizma."

"In kako reagira na to vaša zveza?"

"Ministrskemu svetu pošlje protest. Protest bodo vzel na znanje in postavili celo zvezzo na črno listo. In to je vse."

"Nu, a družina?"

"Zveza jim nakaže denarno pomoč, nameč, ako bi imela zato dovolj poguma, — je namreč mnogo zelo strahopetnih ljudi v zvezinem vodstvu, ki se vedno boje, da bi ne prišli z vladom v konflikt. Nastavljeni so priredili nabiralno akcijo."

Murigin je vzel iz listnice zavoječ sivozelenih sibirskih bankovcev.

"Ali bi hoteli izročiti družini ubitega?"

"Seveda, ali je to zelo mnogo, kar dajete, več nego lahko zveza sama da."

"Nič ne de. Za tako reč mi ni žal."

Lomov vzame denar, pogleda Murigina molče, zmaje z glavo in reče zamišljeno:

"Vi ste čudovit učitelj."

"Prosil bi vas zelo, Ivan Aleksandrovič, da nikdo ne izve, odkod je denar."

"Dobro."

**WM. B. PUTZ**

Cicero's { LEADING LARGEST OLDEST } Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

51g4 W. 25TH ST.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2148.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ZAGAR,

lastnik.

1724 S Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarne.

**MLADENČI - MOŽJE!**

Obleka po vaši meri.

**M** I vam izdelamo obleko ali

suknjo, da vam bo pristojala kakor rokavica na ruki.

**CISTA VOLNA SAMO—**

Naročite si obleko ali suknjo

pri nas.

**Delo jamčeno.**

**John Moenik**

6517 St. Clair Avenue,

CLEVELAND, O.

(Dalje prihodnjič.)

## V nedeljo 27. aprila na koncert "Save" v Chicagu

Chicago, III. — Se nikdar v življenju se Jože ni tako postavil kot se bo prihodnjem nedeljo na "Savinem" koncertu, na katerem po nastopil v cesarski službi. Saj cesarska služba ni kar tako; človek mora imeti že posebne kvalifikacije ali pa dober "pull", da avanza tako visoko. Nosil bo pisma in prepeval, da se bo trdo Kovacevo srce kar topilo v sentimentalnosti. Meta bo pa žganje kuhalna in regljala prav po babja.

Iz tovarne v "lemenat" je tudi velik skok. Vendar pa je v Chicagu vse mogoče. V starem kraju je to že nekaj posebnega. Pri nas pa ... well, pri nas pa vrše ogrek cigarete ob tia, ali pa žvečilni gum, si zahočeš "profesjon" in zgodis se po tvoji želji, prav kot v pravljenci deželi. Ako se po "aktu" nekoliko boli glava, nič ne, samo da je bilo fletno in čeprav moraš kovati železo na — odru. Lahko si vseeno vesel. In ako ga tvoji nekdanji tovarisi še "rukajo" in hodijo v "lemenat", tudi nič ne de. Vse jim odpustiš.

Ali veste kaj se pravi "čebrenat"? Well, to je nekako takole: Gotovo ste se že kdaj v življenju počutili samotnega in ste si zahotel nekoga, pri kateremu ali kateri bi imeli nekoliko "sladkih uric". Z drugo besedo, zahoče se vam "tovaršije", kje v samotnem kraju, v objemu nekoga, ki ga vidite le v sanjah. Ob takih trenutkih se vam izvije iz srca, ali od koderkoli že, angelsko lepo hrepenenje, ki lahko pretresa bližnjo okolico. Z drugo besedo rečeno, nahajate se v stanju "čebrenjanja", ki je lahko ekstatično. Če hočete slišati in videti, kako ženske, naš ljubki nežni spol čebrenja, pride prihodnjem nedeljo popoldan v C.S.P.S. dvorano. Carlie se je oni večer kar divil, ko jih je slišal.

In govoriti o Carliju. Kdaj je že on "tako lepo pes, da je somebody omedlev"? Well, letos pojas, ker mu je tenorski glas ob dotični priliki posel. V svoji sedanji pozitiji kamerad pravi, da je to pozicija — se nežnemu spolu veliko bolj dopade, in tudi somobody ni omedlev, ko ga je oni večer slišal. Nasprotno, čestital mu je na močnemu basu in obenem tudi zabilci, da ga ne sme spremeniti v tenor. Obljubil je, da se bo pogodbil, kar bomo videli v nedeljo.

"Carry me back to Old Virginny ..." se tudi piscu izredno dopade, ker je tako nekaj lepega kot na primer naša "Kje je moj mili dom". Izselniški agentje za Old Virginny bodo prihodnjem nedeljo postali trije naši fantje, ki vas bodo pripravljali v pokrajino poetične milosti ne da vam bilo treba plačati vozni listek. Nabavite si le vstopnico, ako si jo že niste, pa boste poleg te, narodnega venčka in drugih spevov slišali in bili priča tudi prihodu južne zore, kateri nasledi "Dobro jutro" v vsej svoji veličini.

"Zarja spava za gorami, drobne ptice jo bude, daj predrami se, predrami in osvetli nam želje ..." Človek kar plava na oblakih, ko poslušata pesem. In plavati na oblakih je dovoljeno le angeličkom. Torej ako se hočete pre-

leviti v nebeške krilatce in zamenjati njih romanje po nekončnem vesolstu z vašim vsakdanjem in največkrat pustim življenjem, boste prišli v nedeljo popoldan dne 27. aprila na koncert pevskega zborna "Save", odsek socialističnega kluba št. 1. Vrši se v C.S.P.S. dvorani, 1126 W. 18th Street. "Čebrenat".

## Koncert Ropasove v Canonsburgu

Canonsburg, Pa. — V nedeljo 27. aprila bo imela tu koncert Zora Ropasova pod avspicijo dramskega kluba "Soča" v dvorani društva "Poštna Jams" št. 138 SNPJ. v Strabane, Pa. Pričetek koncerta ob 2. popoldne.

Občinstvo je vijudno vabljeno, da pride na koncert v velikem številu. Spored pesmi, ki jih bo pela, je izredno bogat.

John Zigman.

## VELIK DAN V DETROITU

Detroit, Mich. — Majsko slavnost bomo obhajali na predaji kluba št. 114 JSZ. v nedeljo 27. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave. Prične se ob 3. popoldne. Program vključuje govore v slovenskem in angleškem jeziku, deklamacijo ter petje, in pa vprizorete velike Molekove drame "Poročna noč". Ta igra portretira razmere kakršne so bile — in tudi kakršne so — v krajih, kjer so delavci za svoje preživljivanje in za prehranjevanje družin absolutno odvisni od milosti bosov.

Ta priredba bo ob enem poidejah naša pravomajsko slavnost. Nanjo ste vabljeni vsi in pričakujemo, da se odzovete v čimvečjem številu. Vstopnica je samo 50c. — Za odbor

Peter Kisovic.

## "Poročna noč" v Burgettstownu

"Poročna noč," drama, ki jo je spisal Ivan Molek, vprizori klub JSZ. v Bridgeportu, O., dne 10. maja, v Burgettstownu pa jo ponovi 17. maja.

## BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svetozarja Banovca so aranžirani v sledečih naseljih: Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja, Orchestra Hall.

Milwaukee Wis., v nedeljo 25. maja.

Calumet, Mich., v pondeljek 2. junija.

Trenton, Mich., v soboto 7. junija.

Ely, Minn., v nedeljo 15. junija.

Duluth, Minn., v nedeljo 22. junija.

Girard, O., v soboto 30. avgusta v Slovenskem domu.

Cleveland O., v nedeljo 21. septembra v Slov. nar. domu.

Kdor je tudi gleda koncertov z Banovcem korespondirati, naj piše na naslov 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Ne misli, da mnogo več, pač pa, da hočeš vedeti več.

Izlet v Jugoslavijo

## Prvomajska slavnost

KLUBA ŠT. 5 J.S.Z.

## Franklin-Conemaugh, Pa.

v soboto 3. maja

v Slov. izob. domu na Franklinu.

Vstopnica za moške 50c, za ženske 25c.

Pričetek točno ob 8. zvečer.

SPORED:

1. Podzavrsni govor ..... Andrew Vidrich
2. "Proletarci", (A. P. Krasna) .... deklamira Anna P. Krasna
3. "Studentki" (P. H. Satner) ..... poje zbor "Bled"
4. "Pogovor z domom" (Vinko Krek) ..... poje zbor "Bled"
5. Predvajanje filmskih slik s predavanjem v angleščini ..... W. J. Van Essen

PO IZCRPANEM PROGRAMU PROSTA ZABAVA IN PLĒS.

IGRAL BO KORELCOV-KORBARJEV ORKESTER.

Da je naš praznik najlepše proslavljen, vabimo vse naše sočiljenike, da pridejo na to prireditev v čim večjem številu. Ker želimo, da se začne program

ANGELO  
CERKVENIK:DAJ NAM DANES NAŠ  
VSAKDANJI KRUHSocialna povest.  
(Ponatis iz knjige  
"Cankarjeve  
družbe".)

(Dalje.)

— Niti pare premoženja nima? Zakaj meni nihče ne prevaža v avtomobilu... Jaz tudi nimam niti pare. V kakšni palači stanuje! Koliko služinčadi je okrog njega? Nič ne dela in vendar mu nič ne manjka... Kako je mogoče vse to imeti, tako živeti brez pare... Kam gledajo vsi ti ljudje, ki jim je treba prisegre? Ali mu verjamejo? Ali je mogoče, da bi mu kdorkoli, ki ga pozná — in kdo ga ne pozná? — verjel, da res nič nima? In če vsakdo ve, da ima, zakaj ga sprašujejo, zakaj ga tirajo pred kriz, da očitno pred vso javnostjo laže? In vsa ta javnost, ki njegovo prisojno s takšno ravnodušnostjo sprejme, ki se ji revež morda celo smili...

Sam ni niti pare profitiral...

— Kdor me pozná, ve, da sem ves svoj težko prisluženi denar vtaknil in to podjetje in vse izgubil. Vse sem izgubil in zdaj naj vracjam še drugim, ki so izgubili... Zakaj niste pritrivali semkaj kateregakoli poljubnega vlagatelja in ga prisilili priseti, da nič nima?

In gospodje so bili nad tolikino nesrečo, ki je zadelo gospoda Zlatnika, ginjeni...

Sklenila je, da se bo podala k njemu na dom in da bo v vsem poudarkom zahtevala, naj ji vrne vsaj petino ukradene vsote.

Proti večeru se je napotila.

Pri glavnem vhodu palače je pozvonila.

Niso je hoteli pustiti predenj.

— Ce me ne pustite k njemu, bom ves dan zvonila. Čakala ga bom do večera tukaj, vrgla se bom pod njegov avto. Ne bo mi ušel! Mora me sprejeti.

— Gospod ne sprejema, je živčno bolan.

— Sporočite mu, da me mora takoj sprejeti, ker ga bom drugače ustrelila, danes ali jutri...

Gospod Zlatnik se je zadovoljno smejal, vlekel dim iz dolge viržinke in malomarno zinil:

— Pustite tega babjega vraka k meni!

Ko je vstopila, se je prestrasil. Oblečena je bila zelo revno, polt ji je bila temna, lasje razmrščeni in črni, oči temnomodre, vročično begajoče. Šla je naravnost proti njemu in zapičila svoj pogled uporno v njegove oči.

— Vrnite mi moj denar!

— Sedite, prosim!

— Vrnite mi denar, sem rekla!

— Kakšen denar?

Segla je v žep, izvlekla hranilno knjižico in mu jo vrgla na mizo.

— Evo!

To je hranilna knjižica falirane Triglavskie banke. Zmotili ste se. Jaz nisem v likvidacijskem odboru.

Mi je vseeno, kdo je ali kdo ni v tistem vašem odboru! Vem le, da ste šli v inozemstvo trdit naš, moj denar! Zdaj pa ste prišli braniti denar — svoje žene! Mar ni takoo?

— Nesramnica, ven!

Cudovito, res! Najprej ste mi ukradli s krvjo in znojem prislužene groše, ste me pognali v bedo, lakoto, zdaj me še zmerjate!

— Ven, pravim!

— Vrnite denar!

— Dam vas vreči na cesto!

— Verjamem, da bi se me radi iznebili, pa se me ne boste! Tukaj sem in tukaj ostanem, dokler ne poravnava medsebojnih računov... Tat! Goljuf!

— Moj Bog, to je od sile!

Gospod Zlatnik je hotel pritisniti na gumb električnega zvonca, a Marta ga je po bliskovito kresnila po roki.

Sedite, je zavpila in naperila nanj samokres. Sedite in ne ganite se! Če boste zavpili, poskušali ganiti se ali pa če se kdo pojavi na vratih, vas ustrelim, kakor se ustreli stekel pes!

Gospod Zlatnik je vedel, da se Marta ne sali. Kaj naj naredi, kako naj se izmaže?

— Kaj hočete od mene, ženska!

— Povedala sem.

Saj morate vendar vedeti, da nimam doma tolikšne vsočne denarja.

Dajte mi, kolikor imate v blagajni. Drugo si poiščem ob kakšni novi priložnosti.

— V sobi imam denar.

Pokazal je na vrata spalnice. V hipu si je ustvaril načrt pobega. Iz spalnice v stranišče, iz stranišča na hodnik...

Stopala je za njim, tik za petami mu.

Zlatnik se je nepričakovano naglo obrnil in jo udaril ob roki. Samokres ji je izpadel. Preden je utegnila kaj okremiti, se je urno, kakor maček, zagnal vanjo. Vrgel jo je na tla, pri tem pa se je sam spotaknil ob rob postelje in padel... Marta je že med padcem pobrala samokres.

Zlatnik se je mnogokrat pozneje spominjal z grozo v duši tiste kratke, a srdite borbe... Nikdar ni mogel razumeti, kako more tako slabotna ženska očitovati tolikšno moč... Zaman je skušal ubraniti se njenih zob, njenih koščenih prstov... Samokres mu je neprenehoma lebel pred čelom...

— Zdaj bo sprožila in končano bo — za vselej.

Ugrinila ga je v komolec... Nepopisno ga je zbolelo... Za hip je pozabil na vse in ta kratek hip je izrabila, udarila ga je s samokresom prav korenito po nosu... Zgrudil se je v znak in obležal kakor mrtev. Urno mu je potlačila robec v usta, mu poveza la roke in noge ter začela stikati po predlilih. V majhni, napol priprti železni blagaj-

ni je našla okrog dvajset tisoč dinarjev. Denar je vtaknil v žep in naglo zapustila palajočo.

Se preden je stopila v svojo sobo, so jo aretirali.

Zaradi roparskega napada je bila obsojena na šest mesecev težke ječe.

Inga je vzela k sebi Stana, a deček je bil tako slab, da je kmalu podlegel posledicam influence.

Stana je jo zmanj skušala potolažiti.

— Deček je bil itak tako zelo slaboten. Pogostokrat se mi je dozdevalo, da je s svojim mlekom pil tudi svoje bolesti, svoje žalostne misli... Kako bi mu bilo težko v življenju...

Vse to je tudi sama Marta vedela, a vedela je tudi, da je v tem trenutku sama, čisto sama...

V tem prežalostnem trenutku ji je prišlo na um, kako je včasih, ko je bila še otrok, v takšnih težkih urah iskala toljažbo pri Kristjanem... Poklepnila je in molila. In bilo ji je laže... Prejreno se je cutila, lahko kakor peresec golobčka, ki ga veter nese...

In zdaj?

Ali naj moli?

Niti poklepniti ne more, čeprav bi hotela... Vse v njej se upira, vse v njej kriči.

Zakaj bi molila, zakaj prosila? Ali ni bilo vse njen življenje čisto, kakor je čist brušen diamant? Kdo more pokazati en sam maledž na njej?

— Da sem preočabna, da bi se moral kaže sati?

— Kakšna strašno krivična beseda!

— Kesati, ker sem bila nesebična nasproti vsem, ker sem sebe samo žrtvovala ljubezni do bratov in sestra?

— Mater si razčitala!

— Mati mi je tujka... V najbednejšem položaju me je vrgla v žrelo široke ceste...

Stana je poslušala izliv bednega srca in se ni mogla ubraniti joku.

— Marta, še ti bo sijalo solnce... Preveč si mislila na druge, preveč si mislila na tovarišice... Ko boš svobodna, boš morale misliti bolj nase...

— Nikdar, Stana! Nikdar mi ne bo žal, da sem se žrtvovala ljubezni za našo veliko stvar. Žal mi je le, da nisem mogla s svojimi žrtvami dosegči večjih uspehov... Tudi danes, Stana, zdaj v tem hipu, ko mi je usoda vzela, kar mi je bilo osebno na svetu najljubše, trdo in neomahljivo verujem v prihod našega velikega dneva, v vstajenje pravičnosti, lepote, resnice... Verujem, da bomo obudili pravičnost in pokopali krivico le v strnjeneh vrstah milijonskih množic, ki jim je delo muka in inkvizicija, ker ni — svobodno, ker je zasužnjeno...

Osvoboditi delo pomeni razsužniti človeka, doseči prvo stopnico na tisti strmi poti, po kateri človeštvo nevzdržno hiti svojemu cilju nasproti.

Marta se je vsa udala slasti bodoče borbe. Zaželeta si je zopet, da bi se čimprej osvobodila objema teh štirih sten.

Ponovila je v duhu:

— O, svoboda! Svoboda: biti lačen, svoboda: trpeti, svoboda: umirati, umrati!

— Da, čeprav umrati! V svobodi umrati, ponosno, z nasmeškom na ustnicah, z vero v neumrjočnost v očeh...

Maj ji je odpril duri...

Pred njo se je odprla črna asfaltna cesta med visokimi palačami. Pred njo se je razlilo cestno mestno življenje v vsem svojem čaru in nemagljivem hrepenjenju po vedno hitrejšem tempu... Solnce ji je jemalo vid...

V svobodo...

Tam daleč je zadišalo po majnicah...

XI.

Posredovalnica za delo ji je preskrbela službo pri neki družini, ki se je pravkar vrnila iz Amerike.

Vstajala je zdaj zjutraj in bila na nogah do pozne nočne ure.

O osmurnem delavniku niti duha niti sluha!

Služkinje pa osmurni, deseturni delavnik! Kdo je to kdaj slišal?! Kdo bi mogel to urediti! Nezmiselnost! Sploh pa: Komu se tako dobro godi kakor današnjim služkinjam? Same lenobe! Nočejo prati, nočejo likati, nočejo čistiti parketov! Ribati? Bog nas varuj! Sam Bog ve, kaj sploh hočejo?! Najraje bi nemara ležale in videle, da bi jim milostive nosile kavo v posteljo.

O, današnje služkinje so imenitne gospodine! Kdo bi se mogel meriti z njimi? Ji kakšna malenkost ni prav, pa ti odpove, ko ti je najbolj potrebna, kanalja!

Ali mislite, da hočejo jesti vse, kar jim kdo ponudi? Kaj še! Milostiva se mora zadovoljiti z močnikom, gospodinčica služkinja se, seveda, masti s piščančki!

Saj bi človek že davno vse nagnal, a kaj hočete: takšna dama vendar že zavoljo renojema ne more biti brez služkinje!

Marta, ki je dobro poznala te vsakdanje in tako priljubljene litanije, je skušala dati kolikor mogoče malo priložnosti svojim gospodarjem, da bi jih mogli opravičeno ponavljati.

(Dalje prihodnjič.)

To in ono iz Cleveland

Kakor drugje niso, tako tudi tu, kjer v "metropoli", v "ameriški Ljubljani" nismo enotni. Mnogo tisoč Slovencev je tukaj različno pripravljeni, mnogo vernih, veliki mladih, precej svobodomiscev, mnogo aktivnih ljudi in še več neaktivnih.

V raznih vprašanjih in v sporih vičemo na vse plati. Kjer se dva prepričata, pride še tretji, in dokaže, "oba sta wrong", in debata se nadaljuje. Nobena posamezna skupina ni enotna. Pravijo, da je to zdravo, in menda je, če je neenotnost na mestu in zdravju naroda, delavščki organizaciji, društvu ali komur že koristna.

V Clevelandu nismo imeli pred leti nobenega slovenskega doma. Na St. Clairju je temu namenil odgovarjala bivša Korčetova, pozneje Birkena dvorana, ki je od starosti onevrogla in so letos podrla. Danes je v Clevelandu in njegovi okolici številni slovenski narodni domi, ki so vzel veliko truda, veliko žrtev, in treba je bilo steti veliko denarja, predno so jih zgradili.

Potem pa — sedaj tu, sedaj tam, so se začeli boji za vodstvo, kdo bo to, kdo bo ono, začeli so se pričakati v tukajnjih, potem še v zunanjih lištih — dostikrat samo za oslovno senčo.

Anton Jankovich.

SOPROGA SODRUGA TER- CELJA OBOLELA.

Eden udeležencev lawrenške konference je nam poročal, da je soproga sodruga Terčelja zelo bolna. Ona je ženska, ki je Johnu v njegovih aktivnostih vedno ob strani. Zelimo ji, da kmalu okrevira.

Prvo mirno spanje v 10 letih

"Middletown, O., 15. marca. — Trijerje greenko vino je šudovito uspešno. Sedaj spin privč v teku 10 let skoraj cele noči. Val oglas je bil blagoščen zame. Vaš, Wm. H. Beach."

TRINERJEVO GRENKOVINO

vselej zadovoljni. Vsebuje najboljše sestavine, kar jih pozna zdravniška veda. Očisti želodec in čreva, pomaga prebaviti, povrne appetit in okrepi veš sistem. Učinkuje hitro proti slabemu appetitu, zabsanosti, glavobolu, prinese vam mireno počitki in odprije druge nerodnosti želodca. Poskušite ga še danes! V vseh lekarnah. Vzorec dobite od Jos. Triner Co., 1828 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Dept. 27.

Ime \_\_\_\_\_

Ulica \_\_\_\_\_

Mesto in država \_\_\_\_\_

KLUB ŠT. 1 J.S.Z.

CHICAGO, ILL.

Prvomajska slavnost

V DVORANI S.N.P.J.,

2657 So. Lawndale Avenue,

v četrtek 1. maja

ob 8. zvečer.

SPORED:

- 1.) "Internacionala", svira srbski tamburaški zbor
- 2.) "Prvi Maj — delavski praznik", govor Joško Ovenc
- 3.) "Socialistična korčnica" meden zbor "Save"
- 4.) Angloški govor
- 5.) "Na vasi fantje pojejo", meden zbor "Save"
- 6.) Srbski govor, George Mas

# Osmi redni zbor J.S.Z.

SMI redni zbor J. S. Z. se vrši v petek 30. maja, soboto 31. maja in v nedeljo 1. junija 1930 v Detroitu, Michigan. Prične se ob 9. zjutraj.

Pravico do sedeža na zboru imajo delegatje krajevih klubov, in sicer klubu do 50 članov enega delegata in potem na vsakih nadaljnih 50 članov enega delegata več. Nadalje člani sekcijskih odborov, ki tvorijo eksekutivo JSZ. Tajnik JSZ. in njen nadzorni odbor. Urednik in upravnik glasila. Zastopnik Prosvetnega odseka. Nadzorni odbori sekocij. Delegatje konferenc JSZ. Poročevalci (referantje), katerim da eksekutiva nalogo izdelati poročila pred zborom, da jih podajo delegaciji v informacijo in razpravo. Vsem tem plača JSZ. vožnje stroške in poročevalcem ter članom odborov tudi dnevnice, običajno \$5 dnevno. Ti stroški se krijejo iz konvenčnega skladu JSZ., v katerega plačujejo člani 10c mesečno.

Vsaka organizacija, ki pripada Izobraževalni akciji, ima pravico do delegata na zboru. Njihove pravice so označene v pravilih in definirane v 11. točki poslovnega reda v tej koloni. Vožnje stroške in dnevnice jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo. Volitve delegatov so sedaj v teku in se vrše do 1. maja.

Sledeči spored, dnevnih ir poslovni red je izdelala eksekutiva in ga predloži delegaciji, bodisi da ga sprejme kakor predložen, ali da ga sprejme z dodatki in spremembami.

## KONSTITUIRANJE ZBORA.

- 1.) Otvoritev VIII. rednega zabora (glavni tajnik JSZ.).
- 2.) Volitve verifikacijskega odbora za pregled pooblastil (tri člane in glavni tajnik).
- 3.) Predložitev poslovnika, dnevnega reda in sporeda.
- 4.) Volitve predsednika in podpredsednika.
- 5.) Volitve konvenčnega tajnika.
- 6.) Volitve dveh zapisnikarjev.
- 7.) Volitve resolucijskega odbora (pet članov).

## POROČILA IN REFERATI.

- 8.) Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih zvezce od VII. rednega zabora. Poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- 9.) Poročila sekocijskih odborov:
  - a) za slov. sekocijo poroča tajnik Frank Zaitz.
  - b) o delu članov srbske sekocije poroča George Maslach.
- 10.) Zvezno glasilo in literatura. Poročata za uredništvo Frank Zaitz, za upravnštvo Chas. Pogorelec.
- 11.) Agitacija za naš tisk, predvsem za Proletarca, v naselbinah. Poroča Joseph Snoy.
- 12.) Akcija za dom J. S. Z. in Proletarca. Poroča tajnik stavbinskega odboka Fr. Zaitz.
- 13.) Izobraževalna akcija JSZ. in njeno delo. Poroča tajnik prosvetnega odboka Chas. Pogorelec.
- 14.) Delo čitalnic in knjižnic ter njihov pomen. Poroča Anna Mahnich.
- 15.) Kulturno delo pevskih in dramskih zborov. Poroča Mary Ivanush.
- 16.) Vloga slovenskih domov v kulturnem in družbenem življenju. Referat, ki ga poda zboru Joseph Skuk.
- 17.) Socialistična agitacija med mladino. Poročajo Herman Rugel, Andrew Grum ml. in Johnnie Rak ml.
- 18.) Naše ženstvo in socialistično gibanje. Poroča Angeline Tich.
- 19.) Agitacija med hrvatsko srbskim delavstvom. Poroča Peter Kotovitch.
- 20.) Čemu opečanje socialistične agitacije med Hrvati v Ameriki, in česa potrebujemo, da se temu odpomore?
- 21.) Jugoslovansko delavstvo v Minnesoti in naše gibanje. Poroča John Kobi.
- 22.) Kakšna naj bo forma socialistične stranke, da postane delavska stranka, kateri bi delavstvo tudi pripadal. Referira Anton Garden.
- 23.) Poročilo o delu Konferenc JSZ. Poročajo delegatje istih.
- 24.) Unije premogarjev in naše stališče.
- 25.) Odbor za resolucije predloži med drugim sledeči resolucije: Jugoslovanske podporne organizacije in naše gibanje. — Zadržujiščivo. — J. S. Z. in unijski pokret. Nadalje bo poročal o vseh resolucijah ki mu jih predložijo delegatje, klub, konference in društva ter posamezni poročevalci.
- 26.) Pravila in načela izjava J. S. Z. Poroča odbor za pravila: Chas. Pogorelec, Frank Alesh in Blaž Novak.
- 27.) Razno (nasveti, razprava in drugo o predlogih, ki niso zapovedani v prejšnjih točkah).
- 28.) Razpust zbara.

## POSLOVNI RED.

- 1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje. Zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobti po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik ali podpredsednik se volita dnevno. Kdo ne govorji k dnevnemu redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.

2.) Za besedo je priglasiti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.

3.) Predlogi se stavijo ustreno ali pismeno.

4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.

5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.

6.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.

7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.

8.) Volitve odborov se vrše tajno.

9.) Poimenovano glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrta delovna članov zbara.

10.) Čas zborovanja določa zbor.

11.) Bratki delegatje društva, klubov in organizacij, ki prispevajo do Izobraževalne akcije JSZ., imajo na zboru vse delegatske pravice v razpravah in sklepanju glede prosvetnega dela, organizacij, ustanov in zadev splošnega značaja. V političnih zadevah ki se tičejo političnega dela stran, pa imajo posvetovalen glas.

## DNEVNI RED ZA SEJE.

1. Otvoritev seje.
2. Volitve predsednika in podpredsednika.
3. Citanje zapisnika prejšnje seje.
4. Citanje dopisov in brzojavov.
5. Nujne zadeve.
6. Posebna poročila.
7. Nadaljevanje sporeda.
8. Zaključek seje.

Nasveti glede sprememb v pravilih JSZ., resolucije in drugo, tikajoče se zbara, pošljite tajništvu JSZ., kar pa je za objavo, uredništvu "Proletarca". Poverilnice delegatov pošljite tajništvu JSZ. takoj po izvolitvi, da se imena uvrstijo v seznam.

## Prispevki za pokritje izdatkov jubilejne prvomajske številke

### IV. izkaz.

Milwaukee, Wis. — Frank Mikek, \$1; po 25c: Frank Ermenc, Frank Zajo in Frank Jare, skupaj \$1.75 (poslat Jacob Rozic).

Johnstown-Bon Air, Pa. — Po \$1; Ignac Groznik, Anton Grmek in John Kusar; po 50c: Tony Vidric, Martin Lovko, James Widmar, Joseph Widmar, Matija Pristauc, Jos. Lazar, John Medle, Frank Turšič, John F. Korber, John Svetle, Joseph Dupin, Tony Koren, John Brezovec, John Ejlar, Martin Jager; po 25c: Jennie Sternec, Louis Skedel, Vincent Konchan, Louis Butara, Joseph Kopler, John Konchan, Peter Bukovec, Thomas Skrbec, Frank Martinčič, Anton Turšič, John Brezovar, Blaž Brezovec, Joe Sternec, Joseph Peterlin, Matt Stražšar, G. Pryabinjlo, Ivan Milavec, John Bizjak, John Klaider, Joe Perhne, John Jakobe, Louis Martinčič, Andrew Vidrich in Frances Vidrich; Lorenc Krainc, 20c; Ivana Deželan, 10c, skupaj \$16.75 (poslat Ignac Groznik).

Throop, Pa. — Anton Vozel, 30c; po 25c: John Oreshek in Ignac Kozlevar; John Reisnar, 15c; John Flis, 10c; Frank Vogrin, 5c, skupaj \$1.10 (poslat John Oreshek).

Detroit, Mich. — Po \$1: Leo Junko st., in Leo Junko ml.; po 50c: Kate Junko, in Joe Botala, skupaj \$3.00 (poslat Leo Junko).

Export, Pa. — Martin Rupert, 50c; po 25c: Jacob Sabec in Joe Britz; Louis Gutman, 15c; po 10c: Anton Rozina in Jacob Vehar, skupaj \$1.35 (poslat Joe Britz).

Cleveland, O. — Frances Bajec, 50c; po 25c: Mike Udovich in Joe Tisovic, skupaj \$1.00 (poslat Frances Bajec).

Cleveland, O. — John Habjan, \$1; John Grilic, 50c; skupaj \$1.50.

Gowanda, N. Y. — Leo Stavajna, 10c.

Cleveland, O. — Frances Bajec, 50c; po 25c: Mike Udovich in Joe Tisovic, skupaj \$1.00 (poslat Frances Bajec).

Sheldon, Wis. — Ignac Kolar, 35c.

Arcadia, Kana. — John Kunzelj, 10c.

Johnstown, Pa. — Michael Krofina, 10c.

Detroit, Mich. — Thomas Besevich, 40c; Frank Zubkar, \$1.10, skupaj \$1.50.

De Pue, Ill. — John Juvan, 50c.

Duluth, Minn. — John Kobi, 95c.

Lowber, Pa. — Joseph Klun, 10c.

Lorain, O. — John Slajnar, 50c.

Moore Run, Pa. — Louis Jeram, 50c.

Mohrland, Utah. — Peter Zmernik, 40c.

Pierce, W. Va. — Frank Polanc, 25c.

Parkhill, Pa. — Anton Mele, 50c.

Forest City, Pa. — Frank Gerstel, 54c.

Claifton, Pa. — Mike Cebasek, \$1.

Joseph Smerkolj, 20c, skupaj \$1.20.

Evanston, Ill. — H. Prushech \$2.00.

Pueblo, Colo. — Martin Miklich, 15c.

Tone Kochevar, 10c, skupaj 25c.

Skupaj v tem izkazu \$89.64, prejšnji izkaz \$155.51, skupaj \$245.15.

## PROLETAREC

Clinton, Ind. — Dr. Št. 213 SNPJ.

\$5; Mary Rom, 50c, skupaj \$5.50.

Cleveland, O. — Po 50c: Primož Modic in Andrej Tekavec; po 25c: Jack Konar in Anton Skrilec, skupaj \$1.50 (poslat Andrej Tekavec).

Chicago, Ill. — Frank Zaitz \$5;

Donald J. Lotrich \$2; po \$1: Anton Garden, Thomas in Mary Svetlik;

Frank Bizjak, 60c, Lovrenc Lotrich, 20c, skupaj \$10.80.

Cleveland, O. — M. Kremžar, \$1.10; po \$1: Chas. D. Trinastic \$10.

Steve Koren, skupaj \$8.10.

E. Windsor, Ont., Can. — John Skof \$1; George Matesich, 60c, skupaj \$1.60.

Pittsburgh, Kans. — Frank Rugel, 25c.

Mascoutah, Ill. — John Biskar, 10c.

Glencoe, O. — Klub št. 2 JSZ. \$2.00.

Neffs, O. — Leo Plahuta, 15c.

Milwaukee, Wis. — Ivan Baranai, 50c.

No. Chicago, Ill. — Mike Civha, \$1.00.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z.

Eksekutiva: Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Taucher, Frank Zaitz.

Johnstown-Bon Air, Pa. — Po \$1: Ignac Groznik, Anton Grmek in John Kusar; po 50c: Tony Vidric, Martin Lovko, James Widmar, Joseph Widmar, Matija Pristauc, Jos. Lazar, John Medle, Frank Turšič, John F. Korber, John Svetle, Joseph Dupin, Tony Koren, John Brezovec, John Ejlar, Martin Jager; po 25c: Jennie Sternec, Louis Skedel, Vincent Konchan, Louis Butara, Joseph Kopler, John Konchan, Peter Bukovec, Thomas Skrbec, Frank Martinčič, Anton Turšič, John Brezovar, Blaž Brezovec, Joe Sternec, Joseph Peterlin, Matt Stražšar, G. Pryabinjlo, Ivan Milavec, John Bizjak, John Klaider, Joe Perhne, John Jakobe, Louis Martinčič, Andrew Vidrich in Frances Vidrich; Lorenc Krainc, 20c; Ivana Deželan, 10c, skupaj \$16.75 (poslat Ignac Groznik).

Throop, Pa. — Anton Vozel, 30c; po 25c: John Oreshek in Ignac Kozlevar; John Reisnar, 15c; John Flis, 10c; Frank Vogrin, 5c, skupaj \$1.10 (poslat John Oreshek).

Detroit, Mich. — Po \$1: Leo Junko st., in Leo Junko ml.; po 50c: Kate Junko, in Joe Botala, skupaj \$3.00 (poslat Leo Junko).

Export, Pa. — Martin Rupert, 50c; po 25c: Jacob Sabec in Joe Britz; Louis Gutman, 15c; po 10c: John Cernaric in Victor Omeyec, skupaj \$1.60 (poslat Joe Britz).

Cleveland, O. — Frances Bajec, 50c; po 25c: Frank Zavrsnik, Frank Ferian, Andrej Kuzmič; Joe Strajnar, 15c; po 10c: John Cernaric in Victor Omeyec, skupaj \$1.60 (poslat John Zornik).

Piney Fork, O. — Nace Žlembert, 50c; po 25c: Frank Zavrsnik, Rudolf Gorjup, Lucas Butya, Mike Resnik, Karol Jarec, Mike Jerala, Joe Mele, Valentin Zager, Peter Rastopnik, John Grilic in Lenard Mihon; po 15c: Joe Dolenc, Joe Urrankar in Stefan Arh; po 10c: Jacob Tomec, Jérnej Knez, Frank Ambržič, Frank Zagoda, Jakob Mahovne, Wm. Pintar in Frank Močnik, skupaj \$4.75 (poslat Nace Žlembert).

Wyan, Pa. — Frank Sedminek, 50c; po 10c: Frank Klemenc, Frank Brodar in Frank Raunikar, skupaj 80c (poslat Fr. Sedminek).

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

DRUŠTVA IN KLUBI IZOBRAŽEVALNE AKCIJE

J. S.

## A Tariff of Abominations

There isn't much to say about the tariff of abominations that has passed the Senate except that it ought to teach us to face the facts. The facts are that this tariff, like all tariffs, or perhaps a little more than some, is the result of pure log rolling. In this case the particular Three Musketeers who won the campaign on the battle cry, "each for all and all for each", were sugar, cement and lumber. Oil just got nosed out. But no one can blame the Senators who put through this deal without blaming the Senators who voted for higher rates on wool and woolen goods, on manganese and other items which add inexorably to the cost of living in America. Most of the socalled progressives voted for one or another of these rates and it won't do them much good now to declaim against the hill as a whole. Neither will it do much good to denounce Uncle Joe Grundy. He did brazenly and openly the thing he set out to do. At least with him the invisible government is out in the open and has become visible. Indeed it won't do much good to blame any particular Senators so long as public opinion in most states goes on the principle that we don't want high tariffs except on what the state itself produces. At the highest calculation only three farmers out of every hundred stand to gain a single thing out of the sugar tariff. The rest lose. Admittedly the beet sugar industry is not a desirable industry in most parts of America. Yet because other farmers wanted or thought they wanted tariff rates the officials of the farm organizations endorsed the increase in sugar. So long as this sort of thing goes on one must admit that at least Congress is representative even in its log rollers.

## ALL IS QUIET ALONG THE POTOMAC

Federal income tax receipts have been good, and Mr. Hoover says this shows that the reduction of \$160,000,000 on this year's tax was "fully justified".

He is exactly wrong.

The reduction was made in December, a few weeks after the Wall Street debacle. It helped out the big fellows and the speculators, giving them more money with which to speculate if they cared to do so. I did absolutely nothing for the men of small income—except harm.

In what way did it harm them?

By depriving the government of \$160,000,000 which might have been used in public work, to provide employment for the unemployed.

That is why we say Hoover is exactly wrong.

There was no call to hand out financial favors to the big fellows who had brought on the debacle and the unemployment.

The money should have been used for the benefit of the victimizers.

Millions of voters voted for Hoover on the theory that his election would mean the continuation of the mild degree of prosperity which existed at the time of the election of 1928.

Now what do they see?

Smokeless smokestacks.

Jobless men walking the streets in search of work.

And Hoover doing nothing to redeem the Republican party's prosperity boast. All is quiet along the Potomac where the White House is located. Nobody in that building ever misses a meal.—Milwaukee Leader.

## THE BARBAROUS FOUR

Although scarcely believable, it is nevertheless true that there are still four states in this union that do not have workmen's compensation laws.

They are Arkansas, Mississippi, South Carolina and Florida.

The barbaric four!

In those barbarous states, injured employees have to sue in court for damages. The employers fight the cases—as they used to do in all states before the compensation laws came into being—and drag them to the highest courts. Cases are often defeated on technicalities. If compensation is at last won, the split with the lawyers diminishes the amounts materially.

That is the barbaric way of handling industrial injury cases. Of course constant efforts are made to secure compensation legislation in these four states. So far these efforts have been defeated, but the forces of progress keep at it, with the hope that eventually these states will be dragged upward out of the realm of barbarism.

—Milwaukee Leader.



Junior clerk who is commenting on the boss' latest "co-operation" bulletin and that pompous individual overhears him.

## Our Doings Here and There

### REPORTED BY JOHN RAK

The Sava's singers have been busy in the past weeks rehearsing for their coming concert April 27th at the CPS Hall on 1126 W. 18th St. The first part of the program will consist of duets, trios, quartets and chorus songs by the choir. Its second part will be a beautiful three act operetta "Kovačev Student" portraying the predilections of a blacksmith's son at college and his subsequent career.

A fine cast has been selected for this occasion and we feel certain that they will be well received by the audience. Tickets are 75c in advance, \$1 at the door.

Dr. Van Essen of Pittsburgh, Pa., Socialist candidate for U. S. senator in the coming election will speak May 3rd at the celebration of the branch No. 5 JSF at Franklin, Pa. After the program dancing will follow with music furnished by Korelc and Korbach orchestra.

On Thursday May 1st, the branch No. 1 JSF will celebrate May Day in the SNPJ Hall. Short speeches will be given by Joseph Ovenc in Slovene, George Maslach in Srbo-Croatian and a comrade, whose name will be announced later, in English. A recitation by John Rak, songs by the chorus Sava and a one act play Annajanaka, the Bolshevik Empress by Bernard Shaw will complete its program. Dancing will follow. Admission 35c.

The conference of branches and lodges members of the educational division of JSF for Northern Wis. and Ill. will open its session at 9 A. M. Sunday April 27th at Tamash Hall on National Ave. and 3rd St., Milwaukee, Wis. All delegates are requested to be present.

May Day celebration of the branch No. 114 JSF, Detroit, will take place April 27th in the Croatian Hall, 1331 E. Kirby Ave. Speakers in Slovene and English will give short talks, a recitation, a pantomime will be produced and a 3 act drama "Hrbtenica" (The Backbone) by Ivan Molek.

Sunday, April 27th at 10 A. M. the conference of branches and lodges of JSF of Eastern Ohio and W. Va., will open its session in Piney Fork, O. Delegated members should be present at this important meeting.

The Socialist party of Cleveland will celebrate May Day in the Slovene National Home Thursday May 1st. Norman Thomas will be the principal speaker.

A conference of JSF for Cleveland branches and lodges affiliated with its educational division will be held May 4th in Newburg, O. After its adjournment a dance will be given. Everybody is invited.

The eight regular convention of JSF, which is to be held in Detroit, will be in session three days, May 30th, 31st and June 1st. Among the many important lectures and discussions comrades H. Rugel, Andrew Grum and John Rak will speak on "Youth and the Socialist movement".

## SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

We have sad news for our readers this week. Frank Leksha, a member of the Supreme board of the S. N. P. J. is dead. He was killed in the mine in which he was working last Saturday afternoon at 2:30 P. M. For Easter his relatives and friends had no rejoicing. Instead they were saddened because he failed to respond to the call of his mother.

Frank, dear pal, why did you leave us so soon? We learned to know you intimately only a short while ago. We learned of your fine qualities at the last convention of the SNPJ. At once we knew that we would be great friends, great pals. Our purpose was never left out of any of our plans. In the short while that you have been active in the ranks of the S. N. P. J. you have shown that you were destined to become a great leader. You were all of that now. But you were preparing yourself for the bigger jobs that awaited you. And you were making good.

Tonight as the message is being carried over the wires of your passing, as we begin to realize that we will never have the chance to see your happy smiling countenance again, our hearts are weary. The thoughts recall your last parting, when you said "good-bye, we hope to meet soon again." Never did we think that it would be your last words. For a man, young, noble and true, has a right to live.

Frank, dear pal, you will forever remain in our memory as a true and loyal thinker, always willing to share your best with us. You have always borne your own troubles. You wouldn't let us share those. You have answered your last call. We will miss you, friend. Never can we replace you in our heart. Farewell, dear pal, farewell.

Frank Leksha is the victim of economic conditions prevailing. Because of his death we must resolve to work harder to remedy our system. To his mother and his kin and to the Sunflower mates of his we extend our heartfelt sympathy.

Next Sunday is the day folks. C. S. P. S. Hall is the place. Sava's chorus urges your presence to be among the listeners of good music. Spring has come. With each spring Sava's songsters make merriment with a concert. Tickets are 75 cents if purchased in advance and \$1.00 if bought at the hall.

The Pioneer lodge has selected Alice Artach to represent them at the Congress of the J. S. F. at Detroit, Mich. on May 30, and June 1. Oscar Godina will represent the lodge at the Illinois Wisconsin conference at

Milwaukee, Wis. on Sunday in every undertaking which is beneficial for the workers.

In the past years a good attendance has always patronized the May first festivities of Club No. 1. It is hoped that the S. N. P. J. Hall may be well filled with workers to celebrate Labor's only Holiday this year. People are not working because there is no work. To change the system so that work may be provided for the unemployed we need the help of every worker. The May first celebration is a good way to demonstrate that the workers should be given jobs.

The writer of these lines will speak at the May First celebration arranged by the federated lodges of SNPJ in Kansas. The program is to take place on Thursday May first at Frontenac, Kansas.

Chicago has had rain for Easter Sunday. The rich folks of the North Shore and other wealthy people did not get a chance to exhibit their Easter wearing apparel. Their day was spoiled so that they will be obliged to do their parading next Sunday.

Last minute efforts are being made to extend the circulation of the May First and Jubilee Issue of Proletaroc, to a greater number of people. Announcement by the editor that it would be a 32 page edition, the largest in the history of the Slovene newspapers in this country, brought more life into the readers and sympathizers of this paper to warrant our prediction regarding the largest circulation.

## Gradual Transformation

The Coming of Socialism is not to be like the arrival of an invading force. It is to be renewal of life.

It is to come like the spring everywhere—in the sky, in the fields, in the woods. Not one voice is to proclaim it, nor one dance, nor one manifestation. Each in its appropriate way is to join in the change. So, not by parliament alone, nor by one kind of attack in parliament, or out of it, is the transformation to come, but by the complete awakening of everything that quickens to higher and higher endeavor, to more and more truth and beauty.—J. Ramsy MacDonald.

## Horse Sense

The true value of horse sense is clearly shown by the fact that the horse was afraid of the automobile during the period in which the pedestrian laughed at it.—The Louisville Times.

## THE RULER OF THE DEAD U. M. W.



Drawn for The Illinois Miner by Ryan Walker.

OUR AIM:  
EDUCATION,  
ORGANIZATION,  
CO-OPERATIVE,  
COMMONWEALTH

## WHEN IS PAY DAY?

"Few Jobless Discovered by Census Takers".

"Situation Not So Bad as Pictured".

"Finds Nearly Everybody Working".

Just a few samples of the headlines carried in the capitalists press and in commenting on them the Federation News says: "How comforting to the thousands and thousands of jobless, to learn that after all, they must be mistaken. They are working only they don't know it. But do they get any pay days and when? . . . The theory seems to be that by hiding the truth, everything will be fine and the idle workers be satisfied with their lot. So they proceed to befuddle the public with glamorous stories of the good times we are having, in spite of statistics to the contrary. The Hoover administration finds plenty of camouflage in the kept press in misrepresenting the facts, so that the full extent of the sufferings of the unemployed will not become known."

Perhaps there is no connection between the above and the fact that The Federal Radio Commission has consistently blocked WCFL, the "Voice of Labor", in its efforts to obtain adequate power and range for its broadcasting purposes. The commission holds that organized labor is not entitled to a radio voice, by declaring that it is not supporting the granting of broadcasting licenses to organizations of any character catering to a particular group. But we wonder!

## A Socialist on the Tariff

Now that the \$1,000,000,000 tariff gouge seems to be about to pass, it is interesting to see what warnings were given by Meyer London, Socialist Congressman, ten years ago. He described trenchantly the protectionist theory, which he said was this:

"The great mass of people are dumb anyway. They do not know their business, they have no money. The fellow who has money is a clever man. The fellow who amasses money shows his intelligence beyond any doubt. Therefore he should be called upon to rule. Now we are going to make the laws. We have the money, we have the government. Let the other fellow keep quiet. We are going to give full play to the trusts. We are going to take care of the worker ourselves provided he does not give us too much trouble."

London challenged the tariff lobbyists to stand by their professions of faith to the worker, in whose name the protectionists always profess to speak. He offered a Bill making the levying of duties on imports conditional upon the maintenance of labor standards—no duty should be levied on an article imported from abroad unless the equivalent article was produced in America under decent labor conditions, a working day of not more than eight hours, a working week of not more than forty-four hours, no children under sixteen to be employed, wages and other terms of employment to be determined by collective bargaining.

Of course, the protectionists did not agree to this bill, their professions of friendship for the workers never have meant anything—and never will. When the workers organize a labor party, and not until then, will Congress pay any attention to the legitimate demands of the people who work for a living by hand or brain.

## SOCIAL INSURANCE IN FRANCE

The French government, under pressure of the unionists and the Socialists, decided about two years ago that it would engage in social insurance: sickness, maternity, invalidity, old age and death insurance.

It stalled off the enforcement of the act, however, until the fifth of February, this year, when it was supposed to come into operation. The day came and the government is still stalling. Premier Tardieu has given assurance that it will not be delayed longer than the first of July.

He had better.

France is getting a poor reputation in a number of ways.

A non-labor paper in Holland says, "In the sphere of social welfare France is one of the most backward countries in the world."

The International Federation of Trade Unions asks, "Will a time come soon when we shall no longer need to be perpetually calling attention to the postponement of social insurance in France? Will reason eventually triumph not merely because France needs social insurance, but also, and chiefly, because it is nothing less than ridiculous for the reaction to imagine that it can hold up this reform forever?"

Socialists and unionists will try to pull France up to the level of advanced European countries.

Of course, we in America have nothing to brag about. We are as far behind in social insurance as France. — Milwaukee Leader.

## THE FINNS CONFER

Finnish immigrants in America are a bit clannish, but they are industrious and well-behaved. Many of them are Socialists. They include a higher percentage of real co-operators than any other element of the population. Their co-operatives are highly efficient.

Finnish Socialists in the old country naturally are endowed with the same qualities of efficiency and persistence. They have had to tussle with a bolshevik element among the workers, but are now beginning to get the upper hand.

A conference of the Social Democratic party of Finland was held recently at Helsinki with 142 delegates in attendance. It was very successful. Like all conventions there were differences of opinion, but most of the vital questions that arose were settled by unanimous vote or nearly so.

A socialization program was adopted. Disarmament was demanded. A good-will foreign policy was urged.

The party expressed itself as believing that an international system of law should be adopted. Also that the workers' parties of the various countries should seek to make the League of Nations an instrument for the creation and consolidation of such a system of international law. It regards the entrance of Russia into the League of Nations as especially desirable.

With the Communists labeling all their opponents "social fascists" isn't it about time, boys, to go out and break up a few meetings?